

BIJENTEELT

KUNSTRAAT

Wij leveren u gaarne kunstraat van de allerbeste kwaliteit en met mooie, diepe celindruk, vervaardigd van de zuiverste geurige bijenwas. Broed- of honingkamerformaat naar keuze, per kg f 6.75 (bij bestelling s.v.p. opgeven: „Voor ramen met zaagspleet” of „Voor ramen zonder zaagspleet”).

VOOR UW ZUIVERE WAS BETALEN WIJ f 4.—
per kg, voor uw ruwe raaf f 1.—

RAAMPJES

Broedkamer, zonder zaagspleet	20	cent
Broedkamer, met zaagspleet	22	cent
Honingkamer, zonder zaagspleet	19½	cent
Honingkamer, met zaagspleet	21½	cent

Wij sturen u gaarne onze geïllustreerde prijscourant

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS
WAGENINGEN

TEL. 08370-2863
GIRO 823276

OVER STRAATHONDEN GESPROKEN

Wanneer we een lans willen breken voor ons Nederlands bijenras, moeten we altijd horen: „Er bestaat geen Hollandse bij, ons ras is een straathondenras”. De waarheid hiervan laat ik in het midden, maar voor zover dit waarheid bevat is het de schuld van al die zgn. rassenkwekers. De feiten liggen zo, dat die rassenkwekers zgn. ter verbetering van onze bijenstand bezig zijn met onwettig ingevoerde bijen ons ras grondig om zeep te helpen. Onze bij heeft bewezen een prima haalster te zijn. Door welke bijen werden de grote oogsten in de nieuwe polders binnen gehaald? Zeker niet door die paar raspaardjes met hun mooie vleugelindex. Onze bij heeft bewezen prima bestand te zijn tegen de verschillende ziekten. Denk alleen maar eens aan de mijtziekte in Engeland welke de bijenstand aldaar zo goed als uitroeide. Door import van Nederlandse bijen (omdat ze zo goed tegen ziekte bestand zijn) is de bijenstand in Engeland gered. Onze wetgeving heeft het goed gezien, en invoer van bijen uit het buitenland verboden. Hierom is het zo jammer dat er groepjes mensen zijn die met hun geëxperimenteer met klandestien ingevoerde bijen bezig zijn onze tegen ziekte bestaande goede haalsters te degenereren.

Voor het zgn reinbevruchten van hun paradepaardjes hebben zij geïsoleerde bevruchtingstations nodig. Doe ons een plezier en houd uw paradedarren ook geïsoleerd. Een vorige generatie heeft onze bij al genoeg vermengd met het Italiaanse bloed, zodat er bijna geen volk meer is of er zijn bijen in met gele segmenten. Bespaar ons s.v.p. verdere besmetting en maak van onze bij niet nog meer een straathond.

BILTHOVEN

G. v. d. HAM

HET WINNEN VAN KONINGINNELK.

Van de bekende Franse imker Alin Caillas te Giens (Var) Frankrijk verschijnt binnenkort een handleiding voor het winnen van koninginmelk (Manuel Pratique du Producteur de Gelée royale). Franco toezending volgt na overschrijving van 6,60 NF op C. C. P. van de auteur Marseille.

EERVOL ONTSLAG DIRECTEUR-GENERAAL IR. A. W. v. d. PLASSCHE

De heer v. d. Plassche zal op 1 mei a.s. als directeur-generaal van de Landbouw worden opgevolgd door de heer ir. J. W. Wellen. De heer v. d. Plassche was lange tijd lid van onze vereniging en hij kende de bijenteelt van zeer nabij. Wij danken hem gaarne voor de prettige wijze, waarop wij met hem hebben mogen samenwerken en bij zijn heengaan wensen wij hem van ganser harte alle goeds toe. Wij hopen en vertrouwen, dat zijn opvolger een even open oog voor de bijenteelt zal hebben als hij.

Nogmaals enkele mededelingen over het „reizen” met bijenvolken naar het fruit

In het februarinummer zijn onder de titel „Hogere huurprijzen voor het reizen naar het fruit” de voorwaarden gepubliceerd voor het reizen met bijenvolken naar het fruit. Deze voorwaarden zijn door de Afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap en de Stichting Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij in Nederland in overleg met de besturen van de Nederlandse Fruittelersorganisatie en de Fruittelersvakbond van de K.N.B.T.B. tot stand gekomen. De nu vastgestelde verhoogde vergoedingen plus vrachtkosten betekenen een stap in de goede richting voor de imkers die met hun bijenvolken naar het fruit gaan.

De fruittelers zijn bereid de verhoogde vergoedingen plus vrachtkosten te betalen, doch dan mag en moet van de imkers verwacht worden dat:

Ten eerste: Goede bijenvolken geleverd worden, welke voldoen aan de voorwaarden genoemd voor kasten en korfvolken. Dit is niet alleen in het belang van de fruittelers, maar evenzeer van groot belang voor de imkers.

Ten tweede: De kasten en korven moeten van goed materiaal vervaardigd zijn d.w.z. moeten stevig zijn en tijdens het transport en vervoer in de boomgaarden niet uit elkaar kunnen vallen. Met slecht materiaal kan men beter thuisblijven. De kasten en korven moeten gemakkelijk en goed sluitbaar zijn. De korfvolken moeten van goede korfdoeken voorzien zijn.

De imkers worden verzocht zich te houden aan de nu voor dit jaar 1961 vastgestelde verhoogde vergoedingen plus vrachtkosten.

Tenslotte wijzen wij de imkers erop, dat de fruittelers recht hebben één of meer deskundigen te verzoeken te controleren of de geleverde bijenvolken aan de gestelde eisen voldoen.

Lees daarom nog eens aandachtig de voorwaarden na welke zijn gepubliceerd in het februarinummer. De fruittelers zijn ook op de hoogte gesteld van de voorwaarden via hun vakbladen en via Boer en tuin-der.

Het Bestuur van de Stichting Bedrijfsraad

DE HEER VINK TREEDT AF

Het hoofdbestuurslid voor Zuidholland, de heer A. Vink te 's Gravenhage heeft het hoofdbestuur medegedeeld dat hij zich tot zijn spijt om gezondheidsredenen genoodzaakt ziet te bedanken. Kandidaatstellingen voor de tussentijdse verkiezing kunnen tot 1 april 1961 worden ingediend bij het Bijenhuis te Wageningen. De kandidaten moeten lid zijn van een van de Zuidhollandse afdelingen of correspondentschappen. De kandidaatstelling moet vergezeld gaan van een door de kandidaat getekende verklaring, dat hij een eventuele benoeming zal aanvaarden.

SPEURBIJTJES

TE KOOP: Bijenvolken op 6 ramen en in korven; zesraamskastjes met ramen, nieuw f 5,—; Simplexkasten en korven in prima staat; uitgebouwde ramen, roosters, raampjes, klepsen, kunst-raat, observatiekast, honing, was, enz. Van ouds bekend. - H. Brulleman, Zandpad 42 a, Breukelen. Tel. 03462-303.

GEVRAAGD: Ruwe bijenwas f 1,15 per kg; zuivere bijenwas f 4,30 per kg. H. Brulleman, Zandpad 42 a, Breukelen. Tel. 03462-303.

TE KOOP voor elk behoorlijk aannemelijk bod: 4 volledige kasten met goede volken; 2 complete kasten; honingslinger; raampjes enz. 24 bokalen. Mevr. Oudenaarden-v. d. Geyn, van Itersonlaan 57, Oostvoorne.

TE KOOP: 2 goed bevolkte Simplexbijenkasten. H. Jansen, Kranenburg D 137 b, Vorden (Gld.).

TE KOOP: 10 bijenvolken in kasten simplexmaat, dubbele broedkamers 20-raams met moerrooster, afgehaald f 250,— en 5 drie-raamskastjes simplexmaat, kleine ijzeren honingpers met stuk, partij maandschriften Bijenteelt tegen nader overeen te komen prijs, bij D. J. v. Ommeren, Harensestraat 6, Ommeren.

TE KOOP: 50 goed bevolkte bijenkorven, ook in gedeelten. C. van Holland, Ruiseveen 8, Veenendaal. Tel. 08385-3202.

(Voor Speurbijtjes zie ook pag. 52)

Bijenteelt *niet enkel vrijetijdsbesteding*

Radiorede door de voorzitter
der afdeling Bijenteelt
van het Landbouwschap

De kennismaking met de bijenteelt heeft menig mens door het contact met Gods wonderschone natuur tot nieuw levensenthousiasme gebracht. Op die manier kan de bijenteelt voor de mens, die een verantwoordelijke vrijetijdsbesteding zoekt uiteraard een welkome levensvervulling bieden. Maar wie zou menen, dat de Nederlandse bijenteelt alleen nog maar object van vrijetijdsbesteding zou kunnen zijn en derhalve voor de landseconomie praktisch van geen belang meer, miskent de feitelijke situatie te enenmale.

Wel begint deze eeuwenoude, en in ons land eertijds zo bloeiende agrarische bedrijfstak een steeds meer noodlijdend bestaan te leiden. Telden wij in 1950 nog 28.250 imkers, het huidige aantal is tot iets meer dan 12.000 terug gezakt en het aantal bijenvolken is in die 10 jaar tijds tot ongeveer op de helft geslonken.

Het economisch nut van de bijenteelt is en blijft voor ons land nog altijd zeer groot. Behalve voor een behoorlijk kwantum honing, zorgen onze bijen immers voor de onmisbare bestuiving van een groot aantal land- en tuinbouwgewassen. De zich in ons land steeds verder uitbreidende fruitteelt, kan het tijdens de bloeiperiode zonder bijen niet stellen.

Aan de vraag om bijen voor die bestuiving kan helaas niet meer in voldoende mate worden voldaan.

Als gevolg van de concurrentie van honing, afkomstig uit verre landen met een zoveel gunstiger klimaat, bewegen de honingprijzen zich in ons land op een zeer laag niveau. In alle ons omringende landen ligt de prijs van de honing, dank zij hoge invoerrechten, ongeveer tweemaal zo hoog als bij ons. De kostprijs van de suiker, onontbeerlijk om de volken in de winter in het leven te houden, is daarentegen tot het viervoudige gestegen. Ons wisselvallige en ongunstige klimaat maakt het bedrijfsresultaat telkens weer hoogst onzeker. Door de ontginning van de woeste gronden, de verdwijning van de helde en onze grote bevolkingsuitbreiding wordt de bijenweide hoe langer hoe kleiner. Het gevolg hiervan is dat de imkers steeds verder met hun volken moeten gaan reizen. Tegenover de over de gehele linie zo onrustbarende gestegen bedrijfskosten, zet de vrijheid van suikeraccijns, die de regering ons meer dan 50 jaar heeft toegekend, weinig zoden meer aan de dijk.

Echte beroepsimkers, dus de bijenhouders, die vrijwel volledig van hun bijenbedrijf zouden moeten kunnen bestaan, komen dan ook praktisch niet meer voor. Toch oefent het grootste gedeelte van de bijenhouders de bijenteelt wel degelijk nog als nevenbedrijf uit.

Het spreekt vanzelf dat ook het organisatieleven van de achteruitgang van de bijenhouderij de terugslag ondervindt. Gedwongen tot het handhaven van een uiterst lage contributie, in doorsnee niet meer dan f 5 à f 6 per lid per jaar, waarvoor nog een goed geredigeerd vakblad moet worden geboden, kunnen onze organisaties te nauwernood het hoofd boven water houden.

Elk jaar weer leren de cijfers dat de achteruitgang van het ledental haar dieptepunt nog niet schijnt te hebben bereikt. In de plaats van de oude imkers, die ons ontvallen, melden zich te weinig jongeren aan.

Ook op ander gebied ondervindt de Nederlandse imker nog de nodige tegenslag. De uitbreiding van de komkommerteelt heeft er toe geleid, dat in uitgestrekte tuinbouwgebieden de komkommerteler zich tegen de aanwezigheid van bijen gedurende de bloeiperiode verzet. De imker, die met zijn volken naar het verafgelegen koolzaad pleegt te reizen, stelt zich daarbij herhaaldelijk bloot aan het gevaar van bespuiting met giftige stoffen.

De bijenteelt is in de laatste maanden — ik moet zeggen helaas — meermalen in het nieuws geweest. De instelling van de afdeling bijenteelt van het Landbouwschap immers heeft nog al wat rumoer verwekt en kennelijk als gevolg van een niet altijd objectieve voorlichting in pers en radio zowel bij imkers als bij buitenstaanders misverstanden opgeroepen. Ik wil daarom ook de organisatorische aspecten van de bijenteelt bezien, en daarbij trachten zoveel mogelijk misverstanden weg te nemen. Juist nu, waar het de bijenteelt zo bijzonder slecht gaat kunnen de imkers zich geen onderlinge ruzies permitteren.

Vanaf de oprichting van het Landbouwschap, waarvan het instellingsbesluit voorziet in de mogelijkheid voor een afdeling bijenteelt, hebben de vier bijenteeltorganisaties in ons land, verenigd in de bedrijfsraad voor de bijenhouderij in Nederland, er naar gestreefd om ook de bijenteelt als onderdeel van het grote agrarische geheel binnen de zorg van het Landbouwschap betrokken te krijgen. Tot dit federatief verband behoren met name de vereniging tot bevordering der bijenteelt in Nederland met 7000 leden en de drie in ons land optredende bijenteeltvakbonden van de r.-k. land- en tuinbouwbonden met samen plm. 4000 leden. Deze reeds van lang voor de oorlog daterende samenwerking omvat ongeveer 90 pct. van alle thans nog praktiserende imkers. Alleen een heel kleine afzijdige groep, de Algemene Nederlandse Imkersvereniging, heeft de inschakeling bij het Landbouwschap afgewezen.

Ik zal mij in dit radiopraatje natuurlijk niet gaan verdiepen in de wet op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, waarop het Landbouwschap stoelt, maar mij beperken tot een zakelijke verklaring van de redenen, die de besturen van de grote bijenteeltorganisaties in ons land tot een con amore aanvaarden van de ons vanwege het Landbouwschap toegestoken hand hebben gebracht. Wij hebben zelf om de instelling van de afdeling bijenteelt van het Landbouwschap gevraagd, en daartoe met volledig mandaat van onze leden besloten, omdat de noodtoestand, waarin de bijenteelt in Nederland zich momenteel bevindt, het treffen van ingrijpende hulpmiddelen wettigt.

Als verantwoordelijke bestuurders van een bedrijfstak, die een onmisbare functie vervult in het groeiproses van een groot aantal land- en tuinbouwgewassen hebben wij met beide handen de mogelijkheid aangegrepen om op die wijze de dreigende ondergang van de vaderlandse bijenteelt wellicht een halt te kunnen toeroepen.

Al vele jaren betalen onze leden tegelijk met de distributie van de accijnsvrije suiker vrijwillig een geringe

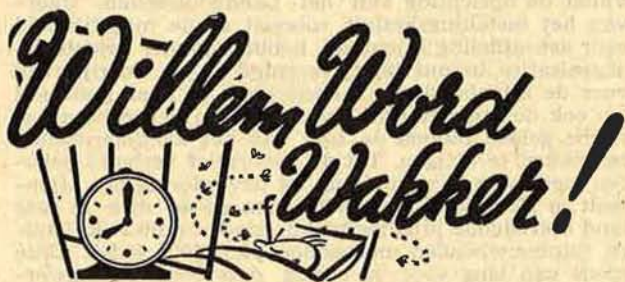
heffing van 1 cent per kg., ten behoeve van de instandhouding van een tweetal wetenschappelijke instituten. 70 pct. van de hierop vallende kosten wordt door de regering als subsidie bijgedragen. Zonder verdere hulp zijn wij niet in staat dit broodnodige wetenschappelijk en praktisch onderzoek in stand te houden.

Bij beter gewaarborgde bedrijfsuitkomsten zal het aantal bijenvolken in Nederland ongetwijfeld sprongsge wijze omhoog gaan. Met steun van het Landbouwschap hopen wij de weg te kunnen vinden, die tot een rendabeler bedrijfsvoering leidt. Op ons eentje zijn wij daartoe niet meer in staat.

Ingrijpende maatregelen zijn dringend geboden. Wij denken in de eerste plaats aan een drastische prijsverlaging van de voor bijenvoeding bestemde suiker. Het stemt tot grote voldoening, dat het bestuur van het Landbouwschap niet alleen voor deze wens een open oog heeft, maar zelfs al het besluit overweegt, waardoor reeds dit jaar op een verlaging van 20 pct. van de suikerprijs kan worden gerekend.

Ik vertrouw, dat een ieder zal willen erkennen, dat hier bepaald geen poging is gedaan om nu ook al de zogenaamde ongelukkige amateurimkers in het beken-de keurslijf van een modern staatsdirigisme te persen. Wij willen alleen vanuit het bedrijfsleven zelf met steun van het zoveel machtiger apparaat van het Landbouwschap een betere basis verschaffen aan de bijenteelt, die in velerlei opzicht voor onze samenleving onmisbaar is.

Ik hoop luisteraars, dat deze uiteenzetting alle misvattingen zal hebben weggenomen en tevens alle aanleiding zal hebben weggenomen voor de vrees, dat de imkers plotseling vanwege het Landbouwschap zware heffingen zouden worden opgelegd. Wij blijven ook in deze ons lot zelf bepalen. Van de zijde van het Landbouwschap zijn geen eisen gesteld. Men heeft slechts de bedoeling ons de nodige steun in de rug te geven.

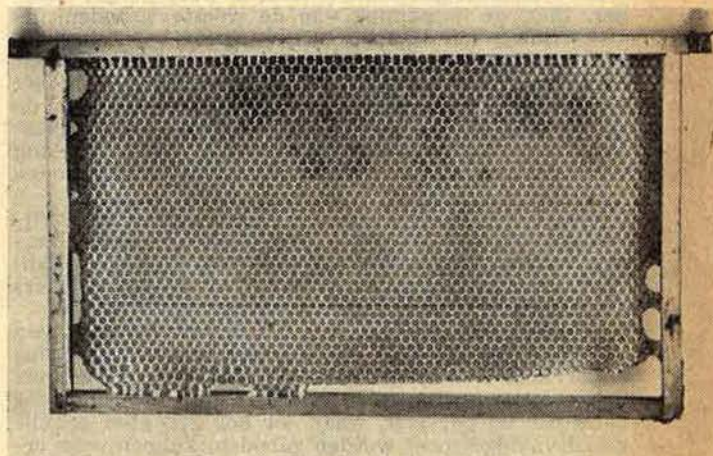
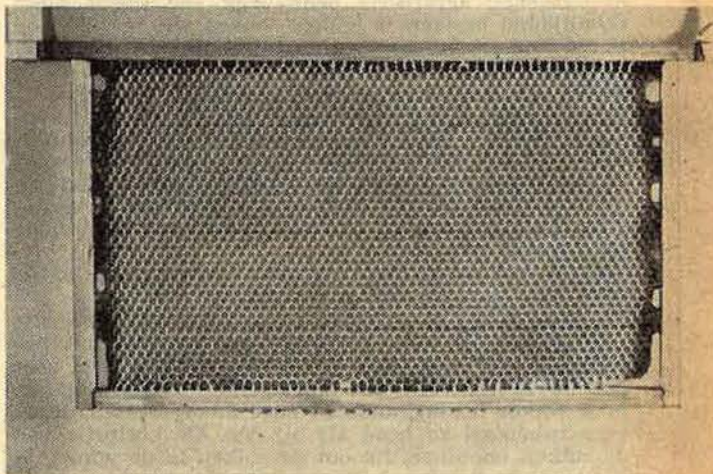
Van de waardevolle bestanddelen van de honing gaat op deze wijze niets verloren. Als u wat grotere hoeveelheden honing moet verwerken, loont het om daarvoor een speciale ketel aan te schaffen. Het Bijenhuis heeft mij destijds, in het bijzonder voor het verwerken van versuikerde honing en heidehoning een dubbelwandige ketel met watermantel en snijkraan geleverd, waarvan ik al veel plezier heb gehad.

Voor het vullen van potten met vloeibare honing zou ik nog deze wenken willen geven. Spoel de potten altijd, ook als ze al uitgewassen zijn, na met heet spoelwater (zo heet mogelijk), droog ze niet af, maar zet ze omgekeerd op een afdruiptrek, wat u dan maar aan Ma moet ontfutselen. Kom er niet meer met een doek aan, want dat geeft maar vezels op het glas. En wat het vullen betreft: Houdt de bovenkant van de pot tegen de snijkraan, dat geeft minder luchtbelletjes in de honing. Als u het met een lepel moet doen, neem dan een grote lepel en laat de honingstraal dan niet in de honing lopen, maar mik hem precies aan de binnenzijde tegen de rand van de schuingehouden pot of zet er een gladgeschuurd latje in, waarlangs u de honing laat lopen. Op deze wijze krijgt u de minste luchtbelletjes.

Gebruik zoveel mogelijk een bus met kraan, want de

kleine wasdeeltjes, waarvan altijd nog wel wat door de zeef gaat, komen in de honing naar boven en als u uitschept met een lepel, schept u altijd nog wel wat mee. Vakkundig bewerkte honing blijft lang goed en het duurt jaren voordat verlies van geur of smaak optreedt. Er is dan ook geen enkele reden om bij een onverwacht goede oogst, de honing tot elke prijs kwijt te willen. Uit gesprekken met detaillisten en een beetje eigen ervaring is mij gebleken, dat de eigenlijke vraag naar honing pas omstreeks Kerstmis komt en meestal na nieuwjaar zo oploopt, dat de imker, die in augustus alles wat hij kwijt kon voor een appel en een ei heeft verkocht, spijt heeft als haren op zijn hoofd.

Van de honing maar weer eens naar de bijen. In het Oostenrijkse vakblad en ook in de Bondsrepubliek is het afgelopen jaar nogal wat reclame gemaakt voor het voeren door middel van een voerblik met drukdeksel. Merkwaardigerwijze heeft men dat min of meer als een ontdekking gepresenteerd. In mijn afdeling voeren verschillende imkers al zeker 15 of 20 jaar op deze manier. Aanvankelijk gebruikten we maggibussen voor 500 blokjes, die we bij de kruideniers op de kop tikten, maar al gauw gingen we over op bussen voor 1000 blokjes, waarmee iets meer dan 3 l. tegelijk kan worden gegeven. Afgezien van een ander bezwaar gaat dit toch nog te langzaam en is te bewerkelijk en dus gebruik ik nu spaarkastvoederbakken (zie oktobernummer) waarmee de volken in twee keer worden afgevoerd. In Oostenrijk heeft men met

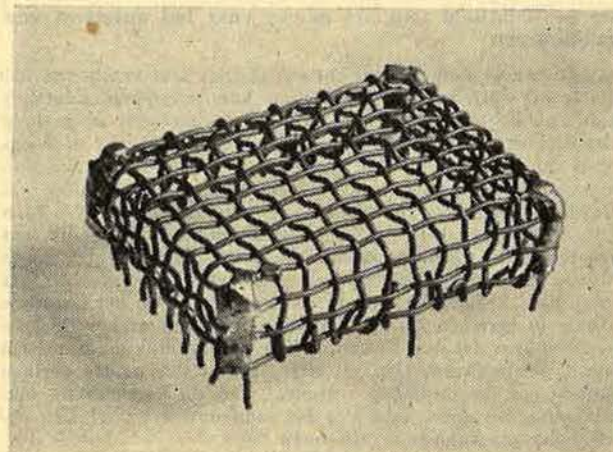
de Duitse „Gründlichkeit“ dit systeem beproefd, de bussen genormaliseerd en is men er nu een warme voorstander van. Het bezwaar van het voeren met deze bussen is echter, dat er bij het omdraaien van de bus

altijd eerst zoveel suikerwater uit moet lopen, dat zich boven de oplossing een luchtledige ruimte heeft gevormd, die het verder leeglopen verhindert. Wil het geen knoeiboel worden, dan moet je een emmer meenemen, waarboven de bus wordt omgekeerd, anders loopt het eerste suikerwater over de dekplank, met alle gevolgen van dien, roverij b.v. Maar vergeleken bij de Thüringer voederballons is het natuurlijk wel een grote vooruitgang. Deze bussen zijn echter bijzonder geschikt voor onze koolzaadreizigers. Weliswaar gaan ze nog al gauw roesten — nu heb ik natuurlijk weer de maggiblikken op het oog — maar ze kosten bijna niets en als ze slecht worden gaan ze eenvoudig naar de vuilnishoop. De Oostenrijkers snijden een stuk uit de deksel en solderen daar fijnmazig gaas over, maar het is eenvoudiger in de deksel met een niet te dikke spijker een groot aantal kleine gaatjes te tikken. De bus kan dan op het zaad, tot de rand met water gevuld, en de deksel erop natuurlijk, in de kast worden gezet. Het enige wat nodig is als de nood aan de man komt is het omkeren van de bus. Er is één bezwaar. De bus kan niet zonder meer op het reisraam worden geplaatst, want dan kunnen de bijen met hun tong de gaatjes niet bereiken. Er zal dus een lat in het reisraam moeten worden gezet, met een gat erin, waar de bus overheen wordt gezet. Indien niet in gebruik, kan het gat met een plankje of een stukje board worden afgedekt.

Via het water komen we weer bij de raten, waar we het al eerder over hebben gehad, maar goed uitgebouwde raten zijn zo belangrijk, dat de aandacht er wel steeds weer opnieuw op mag worden gevestigd. Zoals u weet maakt de heer v. d. Brink uit Renkum, lid van de commissie voor het afnemen van het examen voor praktisch imker, ook op alle lezingen en bijeenkomsten zijn gehoor attent op het belang van goede darrenvrije raten. Hierbij ziet u twee foto's beide van raten uitgebouwd op kunstraat en zonder een enkele darrecel. Maar de ene raat is aan de onderlat vastgebouwd en de andere niet en we moeten het zover zien te brengen, dat we in onze broedkamers uitsluitend aan de onderlat vastgebouwde raten hebben. Dit geeft minder darrèwerk, minder moerdompen en steviger raten. Dat is heel goed mogelijk, maar kost enige tijd en moeite. De enige methode om dergelijke raten te krijgen is n.l. de kunstraat zodanig in het raam te bevestigen dat deze slechts 2 tot 3 mm. van de onderlat is verwijderd en de raten dan bij dracht boven de broedkamer van een goed volk te laten uitbouwen. Het tussenleggen van een rooster speelt geen rol. U kunt dus op de vroege of desnoods op de zomerdracht in plaats van een honingkamer een broedkamer met 10 ramen met kunstraat geven en wint op die manier 10 prima broedkamerramen. Als u dan het normale vervangingsschema van ongeveer 3 ramen per kast en per jaar toepast, kunt u daarmee drie kasten behandelen, wat dus betekent, dat u voorlopig op een derde deel van uw volken een dergelijke broedkamer met kunstraat moet laten uitbouwen om binnen 3 tot 4 jaar de vernieuwing van het ratenmateriaal tot stand te kunnen brengen.

Verder vindt u hierbij een foto van een klein stukje huisvljijt. Een dergelijk geval wordt in de meeste boeken aangeduid met de naam „arrestkooitje”, een niet helemaal Nederlands klinkende benaming. Laten we het dus maar moerkooitje noemen. Het is heel eenvoudig te maken uit reisramengaas, wat u omvouwt na eerst in de hoeken het overbodige draad te hebben weggeknipt. Daarna aan de zijkanen de zaak met een druppeltje soldeer aan elkaar pikken en klaar is kees. Door het uittrekken van een paar draadjes krijgen we vanzelf de pennetjes, die we nodig hebben om het geval in de raat te kunnen drukken. Wat doen we met die dingen? Telkens als ik de raat, waar de moer op zat, weghing, controleerde ik bij het terughangen weer of de moer er nog wel opzat. Nu druk ik het kooitje over de moer in de raat en hoef nergens meer naar te kijken. Ook bij het knippen en merken van de moer gebruik ik dat kooitje. Vroeger zocht ik de moer

op, liet deze in een moerhuisje lopen, wat vlugger is gezegd dan gedaan, nam het geval mee naar huis (ongeveer 40 m.) en knipte en merkte daar zonder risico de moer. Daarna werd de moer op dezelfde raat terug gezet. Het ging altijd goed, hoewel de moer, als ze pas op de raat werd terug gezet, niet altijd helemaal vriendelijk werd ontvangen. Nu zoek ik de moer, zet er het kooitje overheen, schud daarna de meeste bijen van de raat, neem het raam mee naar huis, stop de geknipte en gemerkte koningin weer onder het kooitje,

houd het raam boven de kast, waarbij de bijen ogenblikkelijk het kooitje bezetten en de moer gaan voeren en neem even daarna het moerkooitje weg. Het ding kan worden gebruikt in alle gevallen, waarin u de moer tijdelijk wilt opsluiten. Maakt u het geval niet te hoog, dan kan het meestal wel tussen twee raten. Tenslotte is een hoogte van 1 cm. voor de moer al voldoende. U kunt hetzelfde bereiken met een stukje triplex, waar u een aantal kleine dunne spijkertjes doorslaat en u kunt de spijkertjes er ook in slaan en dan de koppen eraf knippen, maar het kooitje van gaas is sterker.

Toen ik met deze rubriek zover was gekomen, was het inmiddels december 1960 en ik begon er ernstig over te denken er een punt achter te zetten en de ruimte ter beschikking van anderen te laten. Ik was mij toen nog niet bewust van het feit, dat de over de hele wereld bekende en befaamde imker Broeder Adam Kehrlé (Brother Adam) van de Buckfast Abbey, Buckfastleigh Devon in Engeland op 4 september 1960 in Kassel (D) een even belangrijke als leerzame lezing had gehouden over het onderwerp „Mijn bedrijfsmethode als grondslag van mijn succes als imker”. Dit ontdekte ik pas, toen ik het woordelijk verslag las van die lezing, dat is opgenomen in het decembernummer van 1960 van de „Südwestdeutscher Imker” gedrukt en uitgegeven door Burda GmbH. in Offenburg-Baden. Uit dit verslag blijkt, dat de opvattingen en zienswijzen naar voren gebracht in de rubriek „Willem word wakker” op de essentiële punten op wonderbaarlijke wijze aansluiten op hetgeen Broeder Adam op grond van een 40-jarige ervaring met een groot aantal volken, tijdens deze voordracht heeft gezegd. Aanvankelijk was het mijn bedoeling deze passages hier te bespreken, maar het grote bezwaar daarvan is, dat het nooit geslaagd is delen uit een voordracht te lichten, omdat daardoor het onderling verband verloren gaat. Bovendien zou ik niet graag de indruk willen vestigen, alleen datgene naar voren te brengen wat in mijn kraam te pas komt en de rest achterwege te laten. Er bleef mij dan ook niets anders over dan dit verslag letterlijk te vertalen, voor zover dit mogelijk is, zonder de schone Nederlandse taal al te veel geweld aan te doen. Hier volgt dan deze vertaling, waarbij de in voetnoten of tussen haakjes geplaatste opmerkingen uiteraard voor rekening van uw rubriekschrijver en niet voor die van Broeder Adam komen.

(Wordt vervolgd)

De invloed van bijen op het ontstaan van zaadkoppes bij komkommers

(vervolg)

De gevoeligheid van het gewas voor het ontstaan van zaadkoppes

Er zijn enkele aanwijzingen dat een geringe groeikracht van het gewas het optreden van zaadkoppes kan verergeren. Enerzijds kan men de oorzaak zoeken in vruchtjes met een zo geringe vitaliteit dat ze zonder bestuiving in het geheel niet of hoogstens tot stek zouden zijn uitgegroeid. Hierin vindt men dan tevens een verklaring voor het feit, dat onder bepaalde omstandigheden bestoven planten een groter aantal vruchten kunnen voortbrengen. Anderzijds lijkt het niet onmogelijk, dat vruchtjes die slecht langzaam uitgroeien, langer ontvankelijk blijven voor de inwerking van stuifmeel. Dit zou daardoor meer kans krijgen om althans de zaadkoppes in het kopeinde alsnog te bereiken en daar zaadzetting te veroorzaken. Ook is het denkbaar dat door de zaadzetting voornamelijk de diktegroei wordt gestimuleerd. Dan zal zich bij een van nature geringe groeikracht een ernstiger verstoring van de harmonische ontwikkeling voordoen, waardoor het zaadkopverschijnsel zich opvallender zal kunnen manifesteren.

De ontwikkeling van het zaadkopbeeld is vaak niet evenredig aan het aantal in de vrucht gevormde zaden. Het ligt voor de hand dat de plaatselijke verdikking sterker tot uiting zal komen, naarmate de gevormde zaden dichter bijeen zijn gelegen (meestal aan het kopeinde). Vooral bij een groeikrchtig gewas komt het wel voor dat de zaadhuidjes zijn uitgegroeid zonder dat een werkelijke zaadzetting heeft plaatsgevonden. In het stadium, waarin de komkommers voor de veiling worden gesneden, is het niet goed mogelijk dergelijke loze zaadjes van normaal ontwikkelde zaden te onderscheiden. Men moet daarom voorzichtig zijn met het leggen van een verband tussen het optreden van zaadkoppes en het aantal in de vrucht waargenomen zaden.

De factoren die invloed kunnen uitoefenen op de gevoeligheid van het gewas, kunnen worden gezocht in erfelijke eigenschappen en groeiomstandigheden. De belangrijkste factoren die in het onderzoek waren betrokken, zullen we hier in het kort de revue laten passeren.

Gevoeligheid van het ras voor zaadkoppes. In het algemeen zijn de verschillen in gevoeligheid voor zaadkoppes tussen de rassen niet groot. Door waarnemingen in de praktijk zijn deze verschillen nauwelijks vast te stellen, daar de groeiomstandigheden zelden geheel vergelijkbaar zijn. Ook bij opzettelijk genomen proeven kon vaak geen betrouwbare invloed van het ras worden vastgesteld. Het best komen eventuele verschillen tot uiting bij een matige aantasting. De enige proef die een duidelijk resultaat heeft opgeleverd, werd in 1954 op de tuinbouwschool te Breda genomen (tabel 4).

Tabel 4

Ras	Totaal aantal vruchten	Zaadkoppes	
		aantal	percentage
Witte bruid	162	8	5
Venus	126	11	9
Spotvrije	237	94	40
Extra lange groene	195	8	4
Spier	190	31	16

Uit deze cijfers zou kunnen worden afgeleid, dat de witte en gele rassen in het algemeen minder last hebben van zaadkoppes dan de groene. Deze mening heerst ook wel in de praktijk. Tegenwoordig is men, wat de teelt en afzet betreft, echter vrijwel uitsluitend aangewezen op de groene rassen.

Opmerkelijk is de grote gevoeligheid van de Spotvrije, een specifiek kaskomkommerras. Bij een proef in Loosduinen, waar door het plaatsen van bijen een zeer hevige aantasting was teweeggebracht, vertoonde dit ras 100% zaadkoppes en de andere rassen 80 à 90%. De in tabel 4 gegeven cijfers sugge-

ren een groot verschil in gevoeligheid tussen Extra lange groene en Spier. In de praktijk zijn zulke grote verschillen tussen de onder platglas geteelde groene rassen niet bekend. Bij een herhaling van de proef in 1955 kwam dit verschil trouwens niet opnieuw tot uiting (de aantasting was toen echter gering). Verder is alleen bij een proef in 1956 te Zoetermeer een duidelijk verschil in gevoeligheid tussen platglasrassen geconstateerd. Daar leverde het ras Orion gedurende de gehele groei-periode een aanzienlijk hoger percentage zaadkoppes dan het ras Groene standaard, hoewel eerstgenoemd ras twee maanden later was geplant.

Grondsoort en bemesting. Proefnemingen in Breda, waarbij de invloed van vochtvoorziening en regelmatige overbemesting op het ontstaan van zaadkoppes is nagegaan, hebben geen duidelijk resultaat opgeleverd. Bij deze proeven zijn echter evenmin belangrijke verschillen in groeikracht naar voren gekomen.

In 1956 is in het Zuidhollands Glasdistrict op verschillende grondsoorten de groeikracht van het gewas vergeleken. Ter verkrijging van een gelijke mate van bestuiving, is bij een reeds tamelijk oud gewas een aantal bloemen kunstmatig bestoven en gemerkt.

Overal was het percentage zaadkoppes bij de bestoven bloemen hoog; het varieerde van 64 tot 86. Het laagste percentage werd gevonden op een kleigrond te Pijnacker waarvan bekend is dat de komkommers er lange tijd gelijkmatig kunnen doorgroeien, waarschijnlijk mede dank zij een constante vochtvoorziening. Het gewas vertoonde inderdaad nog een goede groei. Op een meer venige grond te Pijnacker, waar de groei ook nog behoorlijk was, bedroeg het percentage zaadkoppes echter 76. In Leidschendam was de groeikracht, zowel op zandgrond als op veengrond, slechts gering. Daar werden percentages zaadkoppes aangetroffen van respectievelijk 86 en 84. Deze cijfers wekken de indruk, dat het zaadkopverschijnsel door een uitstekende groeikracht van het gewas enigermate kan worden tegengegaan.

Grondontmetting en enting. Zowel door grondontmetting als door enting kan de groeikracht worden verbeterd. Men zou dus misschien wat minder zaadkoppes verwachten na een dergelijke behandeling. Bij de vele proeven is hiervan echter nimmer iets gebleken. Zelfs niet bij een grondontmettingsproef te Loosduinen, waar de niet ontsmette vakjes van een herfstteelt slechts de helft opbrachten van de oogsten van de wel ontsmette vakjes. In beide objecten bedroeg het percentage zaadkoppes 100. Wellicht zou bij een minder sterke bestuiving en in een andere tijd van het jaar wel enig verschil in aantasting naar voren zijn gekomen.

Ouderdom van het gewas. Men hoort in de praktijk wel eens de mening verkondigen, dat een jong groeikrchtig gewas minder spoedig in ernstige mate last van zaadkoppes ondervindt. De ervaring dat het percentage zaadkoppes tegen het einde van de teelt nogal eens hoger is dan men uit het insectenbezoek zou afleiden, zou aldus kunnen worden verklaard. Er zijn in de loop der jaren bij heel wat proeven gewassen van verschillende ouderdom ingeschakeld geweest, waarbij het percentage zaadkoppes op een zelfde tijdstip kon worden vergeleken. Soms werden inderdaad bij een jonger gewas minder zaadkoppes aangetroffen, zoals bij een proef in '54 te Zoetermeer (tabel 5).

Tabel 5

Plantdatum	Percentage zaadkoppes 26/8-9/9
5 april	89,5
eind april	81,8
14 mei	38,7
3 juni	58,6

Hier staan echter andere uitkomsten tegenover, waarbij geen verschil of een verschil in tegengestelde richting is aangetroffen. De omstandigheden waren vergelijkbaar. Bovendien zou nog vastgesteld moeten zijn, of de gewassen van verschillende ouderdom wel in gelijke mate bevroren zijn door insecten. Daar dit niet is gebeurd, kan geen definitieve conclusie getrokken worden over de invloed van de ouderdom van het gewas. Wel is duidelijk gebleken dat ook een zeer jong gewas, dat pas in productie is gekomen, in hevige mate hinder van het zaadkopverschijnsel kan ondervinden.

(Wordt vervolgd)

Uitgezaaid koolzaad (oogst 1961) in ha. en a. per gemeente

(Cijfers: Centraal Bureau v. d. Statistiek)

	ha a		ha a		ha a
Grijskerk	2 75	Overijssel	30	Zuidholland	25 30
Oldehove	12 15	Ubbergen	1 70	Zonnemaire	2 40
Ulrum	30 62	Epe	40	Noordgouwe	12 80
Kloosterburen	13 97	Apeldoorn	30	Nieuwerkerk	1 25
Leens	8 74	Arnhem	8 50	Axel	2 07
Eenrum	15 19	Ruuro	2 00	Vogelwaarde	90
Baflo	11 33	Vorden	1 00	Zeeland	19 42
Warffum	2 02	Gendringen	1 34	Nieuw-Vossemeer	70
Usquert	5 90	Overasselt	1 95	Steenbergen en	
Uithuizen	14 46			Prinsland	1 70
Kantens	2 50	Gelderland	17 19	Dinteloord en	
Stedum	2 40	Anna-Paulowna	8 25	Prinsland	1 82
Uithuizermeden	6 00	Wieringerwaard	2 00	Fijnaart en	
Het Zandt	5 89	Wieringermeer	60 15	Heiningen	60
Ten Boer	5 80	Haarlemmermeer	1 20	Standdaarbuiten	3 90
Appingedam	1 20	Aalsmeer	2 75	Klundert	4 40
Delfzijl	5 50	Nieuwer-Amstel	2 50	Werkendam	2 85
Nieuwolda	11 50	Zijpe	75	Woensdrecht	2 80
Finsterwolde	6 00	Alkmaar	04	Ossendrecht	3 00
Beerta	4 00	Schagen	1 00	Noordbrabant	21 77
Zuidbroek	2 00	Schermerhorn	2 00	Born	30
Meeden	6 15	Beemster	8 50	Tuderen	19 00
Scheemda	9 20	Edam	9 90	Berg en Terblijt	2 00
Slochteren	2 10	Texel	3 50	Kerkrade	1 00
Muntendam	85	Wieringen	4 15	Gronsveld	48
Groningen	188 22	Beverwijk	2 50	Sint Geertruid	3 00
Barradeel	3 08	Noordholland	109 19	Wittem	4 50
Het Bildt	21 37	Bleiswijk	5 00	Vaals	3 00
Franekeradeel	2 00	Dubbeldam	3 00	Neer	5 00
Franeker	4 45	Ouddorp	1 90	Haalen	12
Leeuwarderadeel	1 74	Goedereede	20	Melick en	
Ferwerderadeel	7 16	Stellendam	1 00	Herkenbosch	3 00
Westdongeradeel	18 30	Melissant	1 60	Limburg	41 40
Oostdongeradeel	4 60	Sommelsdijk	1 00	Noordoostelijke	
Kollumerland	19 30	Middelharnis	15	Polder	15 96
Wonseradeel	5 55	Oude Tonge	45	Oostelijk	
Friesland	87 55	Den Bommel	3 60	Flevoland	3300 00
Sleen	1 45	Nieuwveen	4 00	Nederland	3827 75
Drenthe	1 45	Hazerswoude	40		
Haaksbergen	30	Maassluis	3 00		

merplanten met alleen vrouwelijke bloemen zullen zijn.

Mijtsiekte

Zeer ten ongerieve van de betrokken imkers en fruittelers werd het vervoerverbod in Zuid-Limburg opnieuw uitgebreid.

Verzekering

Er werd f 265,50 aan schade-uitkeringen betaald.

Suikerprijs

Bij de overheid werd opnieuw aangedrongen op verlaging van de suikerprijs. Hierbij ondervonden wij steun van de N.F.O., Apimondia, Bedrijfsraad en Landbouwschap. De Afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap heeft het probleem van de hoge suikerprijs meteen krachtig ter hand genomen. Verwacht wordt dat het Landbouwschap ons zal helpen waar de regering ons in de steek laat.

Enquête

De cijfers van de enquête, die ingesteld werd om vast te stellen hoeveel bijenvolken daadwerkelijk aan de bestuiving deelnemen, werden gepubliceerd. Ze werden met een rapport aan de overheid verstrekt.

Koninginneteelt

De belangstelling neemt sterk toe. Het aantal ingezonden volkjes was 300, het bevruchtigingspercentage was laag als gevolg van het ongunstige weer: 55,4 pct.

Examen Praktisch Imker

Aan 6 kandidaten kon het diploma worden uitgereikt.

Landbouwschap

Op 13 april kwam de afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap tot stand. Het ten deze door het hoofdbestuur gevoerde beleid werd met grote meerderheid van stemmen goedgekeurd.

Imkersdag Alkmaar

Er waren ongeveer 400 deelnemers. Het aantal inzendingen voor de Nationale Honingtentoonstelling was zeer gering, mede als gevolg van de geringe honingooigsten in vele delen van het land.

EXAMEN PRAKTISCH IMKER 1961

Voor deelname kan men zich tot 1 april opgeven onder gelijktijdige storting van het examengeld van f 10,- op giro 84 68 01 van de Vereniging.

TEGENSLAG:

Een man kan beter een bak met bijen omstoten dan een vrouw in het harnas jagen. In het eerste geval weet hij wat hem te wachten staat; in het tweede geval niet; maar in beide gevallen kost het hem veel tijd en moeite om rust en orde te herstellen.

C. L. H. te Z.

Officiële mede- delingen

Jaarverslag van de secretaris over 1960.

Ontwikkeling der volken, dracht.

De voorjaarsontwikkeling der volken was zeer goed. De dracht op het fruit was op de meeste plaatsen best, velen hadden volle honingkamers. In de Flevopolder deed zich een besputtingsramp voor, die ons nog lang zal heugen. De oogst aan koolzaadhoning was zeer verschillend, van slecht tot goed. De zomerhoningoogst was gering tot matig als gevolg van het aanhoudend slechte weer. De heideoogst was matig tot goed, op sommige plaatsen slecht.

Onderwijs en voorlichting.

Er werden 12 cursussen en 30 lezingen gehouden met rijkssubsidie. De voorlichtingsdienst ontplooidde een grote activiteit, waarvoor een woord van hulde zeker op zijn plaats is.

Het subsidie voor lezingen werd ingetrokken, getracht wordt het te doen herleven.

Markten

Op de bijen- en honingmarkten lagen de prijzen als volgt: Kastvolken f 30,- tot f 35,-; Korfvolken f 10,- tot f 20,-; Zesramers f 16,- tot f 22,-; Voorjaarshoning f 1,50 tot f 1,75; Zomerhoning f 1,50 tot f 1,75; Heideslengerhoning f 1,75 tot f 2,50; Heideraathoning f 2,25 tot f 3,50. Alles per pot of bokaal of per pond.

Ledental

Het aantal leden bedroeg op 31 december 7209, het aantal afdelingen 283. De afd. Lemele trad weer toe, de leden van Heumen-Malden voegden zich bij andere afdelingen, de afd. Valkenburg werd opgeheven en de daar wonende leden traden toe als verspreid lid.

Komkommerkwesitie

Er kwamen moeilijkheden op plaatsen, waar dat tot dusver nog niet het geval geweest was. Deze moeilijkheden nemen nog toe, nu er een streven bestaat het hele jaar door komkommers te telen. Een lichtpunt is dat er over enige jaren komkom-

uit de Jaagkiepers

Wintertemperatuur in een bijenvolk. Beeworld 1960-7 nam het volgende bericht over uit een Russische bijenblad Pchelovodstvo: Op een landbouwproefstation te Kazan werden waarnemingen gedaan over de warmte in de bijentros in de winter, waartoe thermometers tussen de raten waren aangebracht. In de tros is altijd wel een plaats te vinden waar de temperatuur 25 graden, zelfs 30-32 graden Celsius is, deze plek werd het „warmtecentrum” van de tros genoemd. In het begin van de winter kon men nog temperaturen van 32 tot 35 graden vinden. Naar de buitenkant van de tros neemt de temperatuur af, waar deze schommelt tussen 6 en 11 graden. Het verschil in warmte in twee naast elkander gelegen straten tussen de raten kan wel 24 graden zijn; dit wijst op een grote isolatie van de raten. De temperatuur in de kast naast het broednest kan wel 31 graden Celsius beneden 0 zijn. In de tros wijzigt zich de warmte binnen bepaalde grenzen, voortdurend.

Wespen in Israël

De hoornaars zijn een erge plaag in Israël, zij doden bijen in zulk een aantal dat een volk erdoor ten onder gaat. Het voorjaar, als de koningin een nestplaats gaat zoeken is de tijd om deze insecten te bestrijden. De kinderen in de Kibboetz worden aangemoedigd om deze koninginnen te vangen; voor bijenhouders ingeleverde dode exemplaren krijgen zij chocolade-prijzen. Maar niet zelden moeten de kasten weggebracht worden, daar de plaag te erg is. B.B.J. 1960 6-VIII.

Voerhoning.

Een nieuwe toepassing om honing, die te slecht is om verkocht te worden, te kunnen gebruiken is deze honing na toevoeging van geneesmiddelen tegen vuilbroed, te laten versuikeren. Na vermenging met suiker worden hiervan blokken gemaakt die iets kleiner zijn dan een broedraam. Deze „honingblokken” kan men zeer gemakkelijk aan zijn bijen opvoeren en zij hebben in Texas zeer voldaan. (Gleanings 1960-7).

Gevaar bij het gebruik van geneesmiddelen.

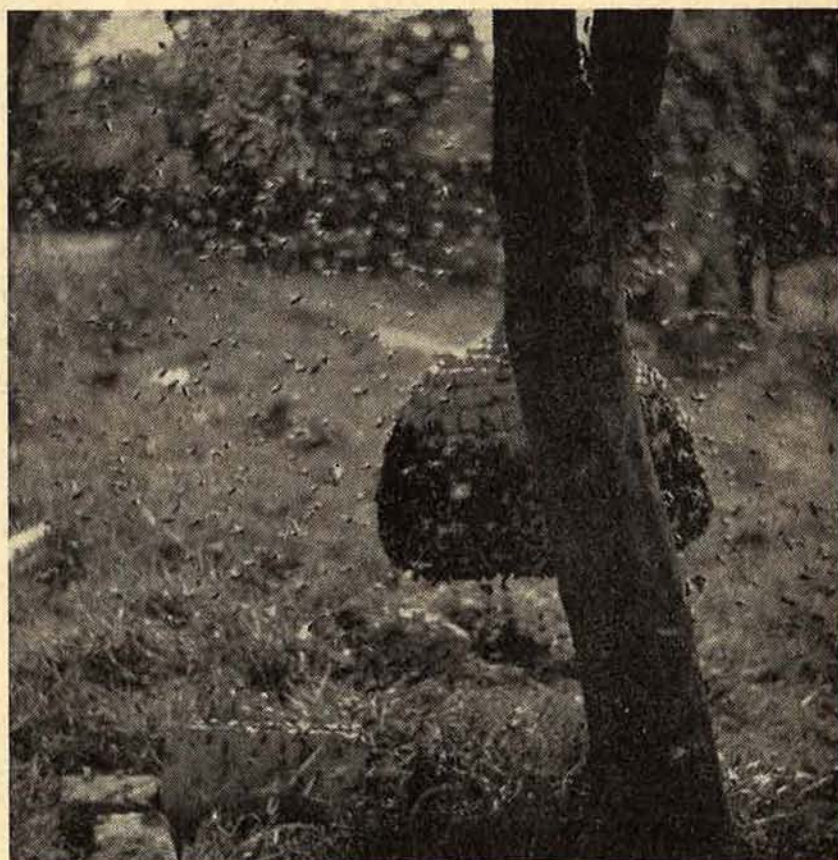
Uit het voorstaande bericht heeft U kunnen lezen dat de Amerikaanse bijenhouders geneesmiddelen aan

hun volken geven ter bestrijding van ziekten. Maar ook hier schuilt er voor hen een gevaar, waartegen Dr. C. L. Farrar in Gleanings 1960-5 waarschuwt. Hij zegt dat de bijenhouder zich er van bewust moet zijn, dat de federale voedselwetten ook op zijn honing van toepassing zijn. Grote afnemers eisen van hun leveranciers de garantie dat de honing vrij is van nadelige stoffen. Honing kan, evenals andere voedingsstoffen, afgekeurd worden als zij maar uiterst geringe sporen van chemicaliën, drogerijen of antibiotica bevat. En een afgekeurde zending kan schadelijk zijn voor de gehele honingmarkt. Deze stand van zaken behoeft geen paniekstemming te veroorzaken, maar vereist een met juist oordeel toegepast gebruik van chemicaliën en geneesmiddelen. Veel bijenhouders denken, dat alleen de toegepaste geneesmiddelen gevaarlijk kunnen zijn, maar ook het gebruik van carbol bij het oogsten van honing en calcium cyanide voor het doden der volken vóór het oogsten en het ontsmetten van raathoning kan ge-

vaar opleveren. Dr. Farrar geeft dan aanwijzingen over het gebruik der toe te passen geneesmiddelen en waarschuwt voor het nemen van honing uit de broedkamer (Gleanings 1960-5)

X-factor bij het zwermen.

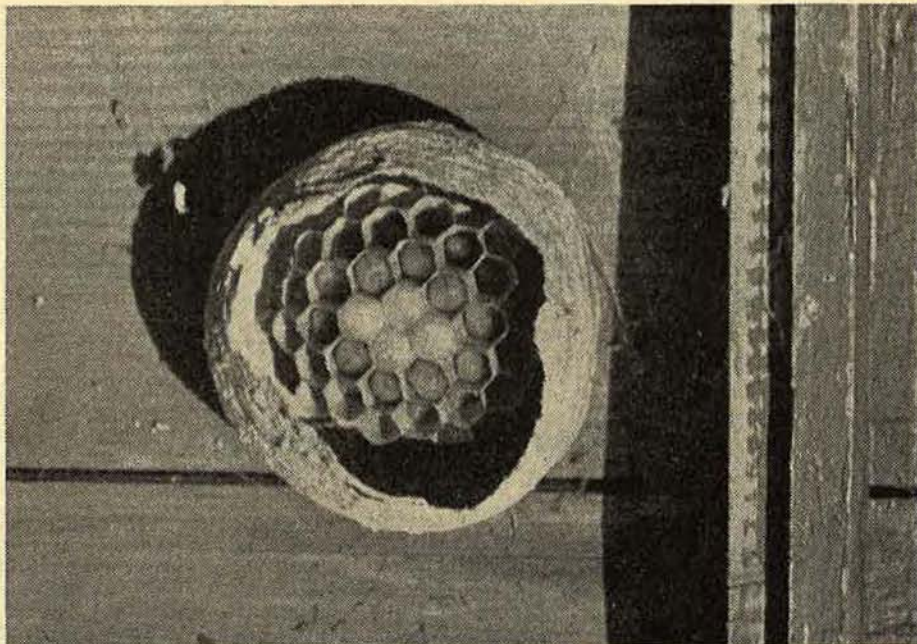
Het zwerm-probleem is nog steeds niet volledig verklaard; in Gleanings 1960-6 geeft een Robert M. Mead zijn visie hierop. Hij schrijft dat hij diep over dit onderwerp heeft nagedacht en door redenering tot de conclusie is gekomen, dat er nog een onbekende factor moet zijn, die hij de X-factor noemt. Wij kijken te veel naar de uiterlijke kentekenen, we moeten dieper denken over de dingen die het leven mogelijk maken. Eén van de meest belangrijke dingen in het leven zijn de hormonen en dat zijn gecompliceerde chemische stoffen, voortgebracht door klieren en waardoor ons leven wordt beïnvloed. De factor die aanleiding geeft tot zwermen is, zover schrijver weet, nooit in de bijenliteratuur vermeld. Uit jarenlange waarneming en

ervaring zoekt hij in één of meerdere hormonen, die X-factor. Hij is hiertoe gekomen omdat deze X-factor past op de plaats waar het zwermen een mysterie wordt, dat de wetenschap niet kan verklaren. Zoals alle hormonen, moeten die in het lichaam der bijen ten alle tijden in uiterst kleine hoeveelheden aanwezig zijn, maar de werking er van zou in evenwicht worden gehouden door een ander hormoon. Bij het zwermen zou, wanneer de zwerm-hysterie op zijn hoogst is, de X-factor in veel grotere hoeveelheden aanwezig zijn. Het gedrag van de bijen bij het uittrekken van een zwerm past in deze theorie. Bij het zwermen ijlen de bijen door de kast, terwijl zij, een paar uur oud zijnde, het vlieggat nauwkeurig weten te vinden. Zij schijnen bij het zwermen het vlieggat niet te kunnen vinden maar rennen in de kast rond. Deze hysterie houdt op voordat alle bijen uit de kast zijn, zo wordt voorkomen dat deze ontvolkt wordt. Een dergelijke gang van zaken kan alleen verklaard worden door het plotseling vrij komen van een hormoon. De schrijver vraagt zich dan af als dat zo is: waardoor wordt het volk dan zo geprikkeld tot overdadig zwermen zoals dat in sommige jaren voorkomt. Dat zou kunnen voortkomen uit hetgeen in de regel als aanleiding tot zwermen wordt aangenomen, maar hij denkt dat er een overkoepelende factor is en hij vermoedt dat dit aan de zon moet liggen. Algemeen bekend is dat de bijen op de zonnestraling reageren en dat deze invloed heeft op de hormoon-afscheiding. Mr. Mead is ervan overtuigd dat het bestaan van zijn X-factor wetenschappelijk bewezen zou kunnen worden, maar dat zou het werk zijn van een team gedurende 2 tot 3 jaar, hetgeen een half miljoen dollar zou kosten. Als U na het bovenstaande bijgaande prachtige foto ziet van een zwerm die regelrecht in de zwermkleps trekt, zoudt U kunnen denken, dat de eigenaar ervan het zwermprobleem heeft opgelost. Maar deze schrijft ons, dat de oorzaak van dit kunststukje feitelijk een fout van hem was. Hij wilde deze zwerm te vroeg laten inlopen in een kast, waarbij de bijen weer opvlogen en terug vlogen naar de plek, waar de zwerm zich eerst gezet had. Door hier vlug de kleps te plaatsen kon hij de foto maken. Onze dank aan de inzender van deze foto, de heer Drs. J. de Graaf te Leiden.

Een zwerm ontevreden met de gegeven behuizing

Het is nog wel wat vroeg in de tijd om aan zwermen te denken, toch willen we nog even de volgende vermakelijke geschiedenis uit De Rheinische Bienenzeitung 1960-10 door Hinnerk Meyer verteld, overnemen. Enige tientallen jaren geleden bezat een minister een groot landgoed, waar zijn vrouw een kleine bijenstand had, die in werkelijkheid ver-

zorgd werd door de schoolmeester van het dichtstbijzijnde dorp. Op een dag in de zwermtijd was mevrouw op reis, maar de minister was wel op zijn domein aanwezig. Het dienstmeisje komt zijn kamer binnen en meldt „Herr Minister, in de tuin hangt een zwerm”. Herr Minister gaat naar de zolder en zoekt daar een geschikte kartonnen doos, waarin hij een gat snijdt. Hierin slaat hij de zwerm en plaatst de doos naast de bijenstand. Na enige tijd ziet het meisje weer een zwerm vliegen, zij wacht totdat deze is gaan zitten en gaat dan naar haar meester „Herr Minister, in de tuin zit weer een zwerm.” Herr Minister klimt weer naar de zolder, zoekt een passende doos, snijdt hierin weer een gat, de zwerm in de doos en deze naast de eerste doos. Na enige tijd herhaalt de geschiedenis zich voor de derde maal. Hierna krijgt de gediensstige opdracht zo snel mogelijk naar de schoolmeester te rijden en hem te melden dat de Minister reeds 3 zwermen heeft geschept. Toen de ontbodene kwam, toonde de Minister hem zijn werk, waarop de meester zeide dat hij maar met de laatste zwerm zou beginnen. Toen de minister vroeg waarom met de laatste kreeg hij als antwoord: Omdat de twee andere dozen ledig zijn, U heeft driemaal dezelfde zwerm geschept. Het gezicht dat de Minister hierop trok was een Minister niet waardig.

Bijen en wespen.

Hierbij een foto van een klein wespennest, vermoedelijk gevonden aan de onderkant van een bodemplank. Deze drieste rovers worden vaak aangetroffen bij onze bijen en meermalen worden hun nesten in en bij de kasten gevonden. In het British

Beejournal 1960 29-X vertelt een oude imker over zijn belevenissen, waaruit het volgende over een wespennest: Bij een bezoek aan de bijen van een collega bespeurde hij wat ongewoons aan een vlieggat. Bijen en wespen gingen hier normaal in en uit. Er was geen schijn van gevecht of uitdaging, er heerste een volkomen harmonie. Onze verteller kon zijn ogen haast niet geloven en riep de eigenaar van de bijen. Deze dacht dat de bijen beroofd werden, maar dat was niet het geval want dan zouden de bijen wel de strijd aanbinden. Bij opening van de kast bleek dat de bijen en de wespen hun nesten naast elkander hadden. De broedkamer had slechts 4 a 5 ramen, die door de bijen bezet waren en in de rest van deze kamer hadden de wespen hun nest gebouwd. Er heerste blijkbaar een „Gentlemen's (of beter „Ladies") agreement”

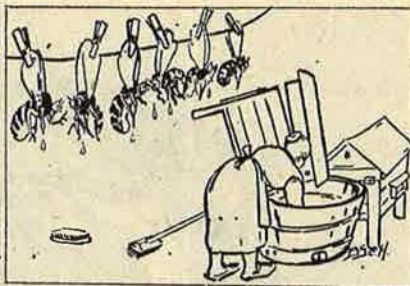
Een vreemde roverij.

In Gleanings 1960-10 vertelt Propolis Pete in zijn rubriek: Live and Learn de volgende aardige geschiedenis: Voor jaren had ik een leuk geval van roverij; ik had een flink volk met 4 of 5 honingkamers en gedurende enige dagen was dit volk erg druk, maar ik schonk hieraan geen aandacht daar het volk voor zich zelf kon zorgen en ik aan voorspelen dacht. Maar toen bemerkte ik op zekeren dag, dat er tussen twee honingkamers een spleet was en hier gingen de bijen naar binnen en kwamen er ook weer uit. Er was dus roverij. Maar de rovers kwamen uit het vlieggat van dezelfde kast, de stumperds beroofden zich zelf en dat zal wel de oorzaak zijn dat er niet gevochten werd. Het klinkt vreemd maar het is de waarheid.

Het herstel was eenvoudig en wel door het dichtmaken van de spleet.

Bibliotheek.

Ik kreeg de lijst van de nieuwe aanwinsten van onze bibliotheek ter inzage, deze bevat heel wat boeken en tijdschriften zowel de allernieuwste als oudere. Weet U dat U al deze boeken gratis bij onze bibliotheek kunt lenen? Aanvragen zijn te richten aan de Bibliotheek van de Landbouwhogeschool Gen. Foulkesweg 1A

te Wageningen. Toezending geschiedt franco, maar de boeken moeten franco worden teruggezonden, leestijd is drie weken.

Deense humor.

Uit het Deense tijdschrift voor Bijenteelt 1960-2 het laatste plaatje; het onderschrift luidt: We hadden bij een mannelijk imker moeten blijven. Gelukkig dat zij de wringer vergeten heeft.

Jékavé.

Bijen en fruit II

J. H. Rüger

Door verdere propaganda en omdat er door de kwekers een vergoeding werd gegeven (soms „al“ f 2,50 per volk, voor die tijd een heel bedrag) kwam er toch wel een zekere opleving. Op tuinbouwtentoonstellingen verschenen bijenstands en de vraag naar volken ging in stijgende lijn. Op de fruitteeltscholen, die in verschillende fruitteeltgebieden werden opgericht, werden lessen in bijenteelt gegeven en men vond in de bij de school behorende proeftuin een flinke bijenstal, meestal beheerd door de chef van de tuin. Het aantal ha. fruit in ons land breidt zich in die tijd steeds uit, de verzorging wordt beter en het nut van een goede bestuiving steeds meer ingezien. Ook de financiële uitkomsten worden beter.

Dan komt de oorlog, die een sterke stijging van het aantal bijenvolken doet zien, en vooral ook een sterke stijging van het aantal „bijenhouders“. Dit zijn dan vooral de „tabaks“imkers en de mensen, die menen, dat men door het houden van bijen verzekerd is van een flinke honingooist. Honing, in die tijd van schaars-te een zeer gewild, veel gevraagd en duur betaald artikel. De fruitkwekers maakten in die jaren goede prijzen (ook fruit was een gewild artikel!) en betaalden ook grif een goede huurprijs voor de volken. Na de oorlog verdwijnen natuurlijk duizenden van die „gelegenheidsimkers“, waarvan de meesten weinig succes hadden beleefd van hun imkerij, uit onze gelederen. Typisch voor die eerste naoorlogse jaren is ook, dat tal van voorlichters uit de fruitteelt-wereld in die tijd niet meer zo overtuigd zijn van het nut van de bij als bestuifster van ons fruit. Ja, toen de lonen in de tuinbouw gingen stijgen en dus heel wat meer geld moest worden uitgegeven voor het dunnen van het fruit, direct na de zetting, vooral ook, omdat meer en meer kwaliteitsfruit werd gevraagd, ging men zelfs zo ver, dat men de aanwezigheid van bijen tijdens de bloei helemaal niet meer op prijs stelde. Immers, als de bijen zorgden voor een zeer rijke zetting, kostte dat heel wat van dunnen. Een gevolg hiervan was o.a. dat de bijenstanden op de scholen kleiner werden en soms bijna geheel verdwenen. Een minder enthousiaste voorlichting op dit gebied leidde vanzelfsprekend tot een afnemende vraag naar bijenvolken tijdens de bloei en daarmee kreeg de imkerij alweer een duw in de verkeerde richting. Konden wij b.v. eerst in één dorp in het oosten van de Bommelerwaard, waar de fruitteelt op 'n hoog peil stond (en nog staat) ongeveer 500 volken plaatsen, al spoedig daalde dit aantal tot beneden de 100.

Zo ging de imkerij nog verder achteruit. Een klein lichtpuntje echter was er: voor de teelt van aardbeien onder glas, zowel onder plat glas als in kassen achtte men de bijen steeds meer noodzakelijk nl. om goed gevormde, goed uitgegroeide vruchten te verkrijgen. En zo zien we in de aardbeien-centra steeds meer bijenvolken tussen de eenruiters en in de kassen staan. Het is nu zelfs al zo, dat in de Bommelerwaard (een centrum van betekenis voor de teelt van aard-

beien!) enige imkers hun stallen sterk hebben uitgebreid om, aan de vraag naar bijenvolken tijdens de bloei te kunnen voldoen. Voor 1961 is de vraag zelfs al groter dan het aanbod. Naar ik vernam worden huurprijzen van f 15,— tot f 25,— betaald.

Op nog enige gunstige veranderingen zou ik willen wijzen. Dezelfde tuinbouwvoorlichtingsdienst, die een tiental jaren geleden de waarde van de honingbij als bestuifster, van ons fruit niet zo hoog meer aansloeg, deed de laatste jaren een heel ander geluid horen. Op fruitteeltdagen, waar o.a. de kers, de pruim, de appel en de peer werden behandeld, werd speciaal gewezen op de noodzaak van het plaatsen van bijen tijdens de bloei. En deze winter werden op verschillende plaatsen in de Betuwe door de voorlichtingsdienst lezingen gehouden over de bestuiving. Ik wil in deze ook nog wijzen op een lezing in de Midden-Betuwe gehouden door een bekend voorlichter uit Utrecht. Deze behandelde de plantsystemen en wees toen speciaal op de oogstvermindering bij blokbeplanting als er niet voldoende bijen bij geplaatst worden. Hij beschikte over heel wat cijfermateriaal van genomen proeven. Frappant was de zeer sterke opbrengstvermindering, als de rijen van een ras verder van een ander ras waren verwijderd. De noodzaak van het plaatsen van bijen in onze moderne fruitaanplantingen kwam bij die lezing wel heel sterk naar voren. Mogelijk was hiervan wel het gevolg, dat de vraag naar volken in dit gebied zo groot was, dat er in 1960 maar voor een klein gedeelte aan kon worden voldaan. Natuurlijk zullen ook de zeer hoge fruitprijzen van 1959-60 hier wel mede toe bijgedragen hebben. Mogelijk ook zullen de lage prijzen van 1960-61 de vraag in dit voorjaar iets remmen, of de verhoging van de huurprijs moeilijker maken.

SLOT VOLGT

Plaatsing bijenvolken bij het fruit

Evenals voorgaande jaren verleent ook dit seizoen de afdeling Bunnik-Houten weer haar bemiddeling bij het plaatsen van bijenvolken bij het fruit. Afdelingen en imkers kunnen hun volken voor plaatsing opgeven bij de administratie der afdeling Bunnik-Houten e.o. Achterdijk 26, Bunnik, tel. 03405-305. Wij zullen dan ons best doen ze zo gunstig mogelijk te plaatsen. Postzegel voor antwoord insluiten.

Medio maart verschijnt het volgend nummer van ons afdelingsorgaan Bijennieuws, welk nummer geheel gewijd zal zijn aan het plaatsen van bijenvolken bij het fruit. Vele tips, condities en de nadere regeling kunt u hierin vinden. Per 15 maart op aanvraag bij de administratie verkrijgbaar.

Bedrijfsraad - Proefbijenstand

I.B.O. en Landbouwschap

Het hoofdbestuurslid de heer Vink hield op de provinciale vergadering van de groep Zuidholland de hieronder afgedrukte rede, die wij gaarne in de belangstelling van alle lezers aanbevelen.

Met genoegen wil ik iets vertellen over de punten die op de agenda staan, mede ook omdat de laatste tijd wel eens klachten zijn vernomen, dat het hoofdbestuur niet een volledige of volledig genoeg geachte voorlichting geeft. En toch, dat wil ik voorop stellen, is deze klacht niet gegrond. Het meeste dat ik u ga zeggen, is nl. in onze Groentjes gepubliceerd. Allereerst wil ik dan iets zeggen over het ontstaan van de Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij en het doel waarvoor die werd opgericht. Vervolgens kom ik te spreken over de proefbijenstand en tenslotte over het Instituut voor Bijenteeltonderzoek. Als sluitstuk, zal ik dan aan de afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap enige woorden wijden.

De Bedrijfsraad

Na de oorlog is er werk van gemaakt om in de bijenteelt tot meer samenwerking te komen tussen de verschillende organisaties. De gedachte om tot een landelijke organisatie te komen heeft wel even gespeeld, maar dit bleek alras niet te verwezenlijken te zijn. Vele besprekingen werden aan die samenwerking besteed. Van betekenis was tenslotte een gentlemen's agreement tot stand te brengen, hierop neerkomende, dat geen der verenigingen op elkanders terrein zouden gaan werken. Dit agreement is gesloten, en gezegd mag worden dat alle verenigingen er zich behoorlijk aan houden. Op 24 november 1948 werd de Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij opgericht. Onze vereniging kreeg daarin 4 vertegenwoordigers en de andere 3 verenigingen ieder 1, hetgeen in verhouding overeenkwam met het ledental van iedere vereniging. Het stichtingskapitaal bedroeg 10 cent per ingeschreven lid. Er kon dan ook direct f 3180,- op tafel worden gelegd. Dit bedrag is nagenoeg geheel voor investeringen gebruikt. Want de Bedrijfsraad meende dat het niet alleen een praatorgaan moest zijn, maar bovenal de mogelijkheden moest openen voor onderzoekingen op het gebied van de bijenteelt op praktische en op meer wetenschappelijke grondslag. Van het Rijk werd de toezegging ontvangen, dat het 50 percent van de kosten voor die werkzaamheden voor zijn rekening zou nemen. Dit dan behalve de kosten van de arbeid van de beide directeurs en eventueel van de werkzaamheden welke ambtenaren, verbonden aan de consulentenschappen, voor de Bedrijfsraad zouden verrichten ten behoeve van bepaalde onderzoekingen. Later is het aandeel van het Rijk tot 70 percent verhoogd. Door teruggang van het ledental en het aantal volken, waarvoor men suiker met vrijdom van accijns kon betrekken, liepen namelijk de inkomsten, verkregen uit een heffing van 1 cent per kilogram bijensuiker, zó hard terug, dat een sluitende rekening op oude basis niet meer kon worden verkregen.

De Bedrijfsraad heeft tal van zaken besproken. Hieruit vloeiden vele verzoeken en brieven voort aan ministeries, maar ook tal van besprekingen met de Minister van Landbouw en met de Directie van de Tuinbouw

van dat Ministerie. Met de toenmalige Minister Mansholt, die de bijenteelt een warm hart toedroeg, hebben wij vele besprekingen gevoerd en niet zonder succes. De resultaten daarvan zijn destijds gepubliceerd. Ik behoeft daar dus niet meer bij stil te staan.

Maar ook vele besprekingen zijn gevoerd met de N.F.O. over subsidie, huurprijzen van bijenvolken, bestuiving van fruitbomen e.d. De N.F.O. heeft ons altijd veel steun verleend. In 1949 werd een **honing-commissie** ingesteld. De heren Emmens, Wind en Meijer, leden van die commissie, hebben over het honingvraagstuk destijds een uitvoerig rapport ingediend. Dat hun voorstel tenslotte niet kon worden aangenomen omdat de middelen, aan de uitvoering van dat voorstel verbonden, ontbraken, doet hieraan niets af. De Bedrijfsraad heeft ook veel steun verleend aan het **Internationaal Bijenteeltcongres**, dat in Amsterdam werd gehouden. De meeste onzer zullen zich dat nog weten te herinneren.

In 1950 zijn er veel besprekingen gevoerd over **verhoging van het invoerrecht op honing**, over de **prijzvaststelling** en over een **verbod tot verkoop van buitenlandse honing onder bepaalde omstandigheden**. Ook dat is bekend. Er is uitvoerig over geschreven. De weinige medewerking, of eigenlijk tegenwerking van vele individuele leden, die ook het Honingcontrolestation ter ziele hadden geholpen, is er mede oorzaak van geweest, dat de Bedrijfsraad in deze geen vuist kon maken, maar alleen een kromme pink kon laten zien. Een vorm van reclame werd gezien in het oprichten van een bijen en honingstand op de **tentoonstelling „De Mijlpaal“** te Arnhem. De kosten daarvan bedroegen slechts plm. f 3000, dank zij de belangeloze medewerking van een aantal inkers uit Arnhem, Nijmegen en omgeving. Dat is een heel goede reclame geweest, niettegenstaande de tentoonstelling in haar geheel een fiasco was.

Ook opende de Bedrijfsraad de mogelijkheid te onderzoeken of een betere **exportmarkt in Engeland** kon worden verkregen. De heren Groenveld en Andriessen zijn als ambassadeurs naar Engeland getogen. Het succes was gering, omdat Nederland door de levering van slechte en vaak ook zieke bijenvolken geen beste naam had gekregen en dat niettegenstaande een gezondheidsattest van de Rijksseruminrichting. De slechte naam hadden wij nu eenmaal als gevolg van handelingen van enige minder scrupuleuze handelaren. Het gevaar voor wasmot en Nosema was te algemeen bekend. Bovendien werd aan onze bijen — ik laat in het midden of dat al dan niet terecht was — nog een grote zwermduifdrift toegeschreven.

De Bedrijfsraad heeft gedaan gekregen, dat wij verscheidene jaren, mede dank zij het destijds bestaande Suikerbureau, **suiker tegen een belangrijk lagere dan de vastgestelde prijs** konden betrekken. Het Suikerbureau moest worden opgeheven, hetgeen voor ons ernstige gevolgen heeft gehad in de vorm van een verhoogde prijs. In Beneluxverband kwam de **accijns-vrijdom voor suiker in gevaar**. Gelukkig hebben wij dat onheil tijdig weten af te houden, zij het dat door verlaging van de accijns het verschil in prijs tussen ver- en onveraccijnsde suiker kleiner is geworden en nog meer zal worden verkleind zodra de unificatie op dit punt een feit zal zijn geworden. Ik ben chauvinistisch genoeg te hopen, dat dit tijdstip nog ver verwijderd zal blijven. De proeven inzake **kunstmatische inseminatie** door toen nog dr. de Wilde zijn in hoofdzaak door de Bedrijfsraad gesubsidieerd. Dr., nu Prof. de Wilde, heeft hier belangrijk werk verricht.

De resultaten heeft hij neergelegd in een rapport dat

in ons Groentje is gepubliceerd, terwijl hij in enkele grote afdelingen hierover een belangwekkende causerie heeft gehouden. Toen was dat een geheel nieuw onderwerp. Thans wordt kunstmatige inseminatie al veel toegepast, ook in ons land.

In 1952 hebben wij gedaan weten te krijgen, dat aan leerlingen van een beginnerscursus, aan wie het eind-diploma kon worden uitgereikt, **op kosten van het Rijk 2 bijenkasten** konden worden gegeven. Dit heeft de belangstelling zeer bevorderd, zij het niet met blijvend resultaat. In het seizoen 1952-53 werd aan 318 cursisten, in het seizoen 1953-54 aan 1151 cursisten, in het seizoen 1954-55 aan 315 cursisten, in het seizoen 1955-56 aan 445 cursisten en in 't seizoen 1956-57 aan 310 cursisten, dus in totaal aan 2539 cursisten dit subsidie verstrekt. Dit kostte het rijk ruim f 203.000,-. Na 1957 is deze vorm van subsidie niet meer verleend.

Sinds enige jaren is er een nieuw vraagstuk bijgekomen en wel dat van **de honinghandel in de E.E.G. landen**. Hierover zijn al besprekingen gevoerd. De vorig jaar gehouden **enquête** is er mede een uitvloeisel van.

Dank zij de aansluiting bij het Landbouwschap worden wij echter voldoende geïnformeerd en ook vertegenwoordigd, hetgeen een groot voordeel is. Er zijn natuurlijk nog tal van andere vraagstukken aan de orde geweest, doch de belangrijkste heb ik wel aangevoerd. Dit betroffen meest organisatorische vraagstukken. Van stonde af aan had de Bedrijfsraad zich voorgesteld zich ook met andere zaken bezig te houden, namelijk met het oprichten van een **proefbijenstand voor voorlichting**, afgestemd op de praktijk en voor **onderzoekingen op het gebied van bijen en bijenteelt op meer wetenschappelijke grondslag**. Ik mocht dat hiervoor reeds opmerken.

Na enige besprekingen werd dan ook een proefbijenstand opgericht en vervolgens een wetenschappelijk instituut voor bijenteeltonderzoek.

Proefbijenstand

Zoals uit het vorenstaande kan worden afgeleid, had de Bedrijfsraad in de eerste plaats tot taak om zaken, de bijenteelt betreffende, in dit overkoepelingsorgaan te bespreken en te coördineren. Inplaats dat alle verenigingen zich met een zelfde probleem bezig hielden, kon van de oprichting van de Bedrijfsraad af centraal worden opgetreden. Dit vereenvoudigde de werkzaamheden en drukte de kosten voor de aangesloten verenigingen.

In de proefbijenstand zou werk worden gedaan, dat voor alle imkers van belang kon zijn en met de resultaten waarmee ieder zijn voordeel zou kunnen doen. Door toevallige omstandigheden kon van de gemeente Tilburg een terrein van plm. 4 ha., gelegen in Hilvarenbeek, worden gehuurd. Daarop stond een boerderij genaamd „Liza's hoeve”, die later in „Ambrosius-hoeve” zou worden omgedoopt. Een en ander was voor ons doel bijzonder geschikt. De oprichting van de proefbijenstand geschiedde op 11 december 1948.

Begonnen werd met een 100 kasten. In 1951 werden al 139 volken ingewinterd, in 1952 waren er dit al 168 en in 1953: 197. Daarna schommelde het aantal een beetje, doch wij kunnen er wel van uitgaan dat gemiddeld 200 volken werden aangehouden. Dit betrekkelijk grote aantal was en is nodig omdat proefnemingen in groepen en dan nog in niet al te kleine groepen dienen te geschieden. De boerderij was niet geschikt voor de inrichting van een laboratorium en dergelijke lokalen. In 1950 werd dan ook een gebouwtje aanbesteed, dat voor ons doel bijzonder geschikt voorkwam. De officiële opening van dit gebouwtje had plaats op 24 febr. 1951. Een gedeelte wordt verhuurd aan het Rijk als kantoor voor de Rijksbijenteeltconsulent voor een zeer behoorlijke huurprijs.

De proefbijenstand heeft veel werk gedaan aan onderzoekingen op het gebied van de **bestrijding van de mijtziekte en Nosema**. Proeven vooral werden genomen met daarvoor aangeprezen geneesmiddelen, zoals dat van Koch (genaamd P.K.), van Lavie en van anderen. o.a. ook met het geneesmiddel Folbex. De geneesmiddelen tegen Nosema werden een en andermaal beproefd, zulks met afwisselend resultaat.

Een afdoend middel tegen mijtziekte en Nosema is echter nog niet gevonden. Zoals u weet wordt voor de bestrijding van de mijtziekte meer heil verwacht van isolering van de volken in bepaalde gebieden, doch voor de in die gebieden wonende imkers moet dat niet anders dan catastrofaal worden genoemd. Ook werden tal van proeven genomen met het opvoeren van enkele **ruwsuikersoorten** als de Java en Cuba, welke suikers hoog uitpolariseren.

Die proeven zijn vele jaren achtereenvolgens met afwisselend succes gedaan, maar uiteindelijk heeft men die suiker toch niet durven aanbevelen. Dit was wel heel jammer, aangezien ruwsuiker nu eenmaal belangrijk goedkope is dan de geraffineerde. Ieder jaar zijn **bestuivingsproeven** verricht op fruitbomen, die al dan niet werden ingekapseld. De weersomstandigheden in ons land zijn echter zo wisselvallig, dat het daardoor wel erg moeilijk is tot een resultaat op wetenschappelijk verantwoorde basis te komen.

Stuifmeelvervangingsmiddelen werden herhaaldelijk beproefd. Het ene jaar had men meer succes dan het andere jaar. Soms was er van het tegendeel van succes sprake. Tenslotte is ook hier niets voor ons uitgekomen.

De vergelijkende proeven met **verschillende rassen bijen**, waarvoor vreemde koninginnen werden geïmporteerd, zoals Ligustica, Nigra en Carnica, hadden niet dat resultaat dat men er van verwacht had, mede ook doordat de begeleidende bijen vaak met Nosema waren besmet, niettegenstaande het bijgevoegde gezondheidsattest. Waarschijnlijk daardoor ook was het invoeren van vreemde koninginnen geen succes. Na enige tijd bleken vaak koninginnen verdwenen. Dat bleek vaak ook na de uitwintering. Tegenwoordig wordt hulp en bijstand verleend bij de koninginnenteelt in ons land op geïsoleerde gebieden. Men denkt hiermede op den duur betere resultaten te bereiken.

Volgens de zg. deskundigen zouden bijenvolken, die op **aardstralen** staan, actiever zijn dan volken die daar niet op staan. Op een terrein, dat was aangewezen als door aardstralen te worden doorkruist werden bijenvolken gezet. Jaren achtereenvolgens werden die volken gecontroleerd en vergeleken met andere volken. Er bleken geen waarneembare verschillen te zijn. Die plaats werd later nog enkele malen op aardstralen onderzocht. Maar na een 5-tal jaren, toen weer eens naar aardstralen een onderzoek werd ingesteld en nu door twee andere, en los van elkaar werkende aardstralenjagers, konden geen aardstralen meer worden aangetoond. Deze vergelijkende proeven behoren dan ook weer tot het verleden.

Eveneens werden waarnemingen verricht omtrent de **bloem- en plaatsvastheid** van de bijen. Dit geschiedde ook te Wageningen.

Met chemische **onkruidbestrijdingsmiddelen** werden in samenwerking met de Plantenziektenkundige Dienst te Wageningen ook proeven genomen. Die proeven komen niet zo gauw klaar, omdat er telkens andere onkruidverdelgende middelen komen met een andere samenstelling en vaak ook met een andere werking.

Vele malen is gezocht naar voor de bijen **afschrikwekkende stoffen**. Het resultaat was telkens van dien aard, dat hiermede niet met succes zou kunnen worden gewerkt. Dat was temeer jammer, omdat afschrikwekkende stoffen van betekenis zouden zijn geweest, in onze strijd tegen de komkommertelers.

De proefbijenstand heeft, zoals u weet, aan de **komkommerteelt** grote aandacht besteed. De uitslag van die onderzoekingen werd wel niet gedeeld door anderen, maar zij zijn voor ons bij de bestrijding van de argumenten van de komkommertelers niet zonder invloed gebleven. Wij mogen de directeur van de proefbijenstand hiervoor wel erkentelijk zijn. Ik wil dan met het relaas over de proefbijenstand eindigen, maar niet na nogmaals te hebben gewezen op het vele werk dat daar is verricht.

Tenslotte moge nog worden gereleveerd, dat de directeur een **bijenkast** heeft ontworpen die speciaal als reiskast zijn grote waarde heeft, doch ook als standkast goed voldoet. Thans wordt die kast overal in het land gebruikt, zij het dat intussen nog enige verbeterin-

gen zijn aangebracht waardoor die kast nog beter aan haar doel beantwoordt dan tevoren.

Instituut voor Bijenteeltonderzoek (I.B.O.)

Het I.B.O. is gelijktijdig met de proefbijenstand opgericht. Dit instituut was bedoeld om op meer wetenschappelijke basis te werken dan de proefbijenstand. Vandaar dat al spoedig een bioloog daaraan werd verbonden. De heer Minderhoud heeft als directeur van dit instituut nooit spectaculaire bevindingen gepubliceerd. Dat lag niet in de lijn der verwachtingen, omdat een wetenschappelijk onderzoeker eerst volkomen zeker moet zijn van zijn zaak voor hij iets publiceert. Iets wat niet wetenschappelijk verantwoord is heeft voor niemand waarde. Toch is wel het een en ander van het werk aan het I.B.O. bekend. U behoeft daarvoor slechts de jaarverslagen te lezen die regelmatig zijn gepubliceerd. De tijd, die is besteed aan onderzoeken van het gedrag van **hommels en wespen**, laat ik buiten beschouwing, aangezien die slechts zijdelings met de bijenteelt te maken hebben. Maar ieder weet wel, dat veel tijd is besteed aan de **taal der bijen**, waarover de heer Von Frisch dikke boeken heeft geschreven, die ook niet alle wetenschappelijk verantwoord waren. De directeur en zijn staf hebben de gepubliceerde gegevens onderzocht en gecontroleerd en zij hebben niet alleen verschillen kunnen aantonen, maar ook enige verbeteringen kunnen aangeven. De imkers zullen hieraan in de praktijk niet zo veel hebben, zeker is dat het geheim van het bijenleven wat meer is ontsluit.

Uitgebreide proeven en onderzoeken zijn destijds verricht op **koolzaadvelden in Friesland**, toen veel schade werd veroorzaakt door bespuitingen met insecticiden. De schade was echter niet zo groot als die in Oost-Flevoland vorig jaar.

Deze proeven hielden o.a. verband met het nut van de bijen voor de bestuiving van koolzaad. Nagegaan is ook hoe het bezoek was van de bijen aan bloeiende **klavervelden**. Ook dit heeft u kunnen lezen en ook hier betrof het het **bestuivingsnut der bijen**. Over de proeven met komkommers behoeft ik u eigenlijk niets te zeggen. Daar hebben wij in figuurlijke zin althans, met de neus bovenop gestaan. Dat veel tijd moest worden besteed aan de controle op de komkommerteeltbedrijven is eveneens een overbekend feit.

Veel gegevens vindt u in het verkorte rapport, dat thans in het Groentje wordt gepubliceerd. Aan het **lokken van bijen naar weinig bevlogen gewassen**, die toch bestuiving nodig hadden, is ook het nodige gedaan. De betreffende bomen en planten werden dan eerst bespoten met een suikeroplossing, waarna dan werd nagegaan hoe groot de aantrekkingskracht voor de bijen was geworden. Waarnemingen omtrent **bloemen plaatsvastheid** werden regelmatig verricht. Vele leden zullen hiervan weten uit de lezingen die de heer Minderhoud hierover heeft gehouden.

In 1959 kreeg het I.B.O. de beschikking over een aantal lokalen in een nieuw gebouwde barak van de Landbouw Hogeschool. Daarvan is niet veel gebruik gemaakt. Immers intussen kwam de tijd dat de heer Minderhoud met pensioen zou gaan. Dat was voor het Ministerie van Landbouw een goede aanleiding om een bezuiniging door te voeren. In de eerste plaats zou de plaats van rijksbijenteeltconsulent te Wageningen niet meer worden vervuld, in de tweede plaats werd een andere vacature niet aangevuld en in de derde plaats werd het subsidie aan het I.B.O. ingetrokken, zij het dat een deel van het werk, zulks in overleg met de desbetreffende instanties en met Prof. de Wilde, bij de Landbouw Hogeschool zou worden ondergebracht. Er zou dan nog wel een bioloog worden aangetrokken. De Bedrijfsraad stond hier wel voor een zeer moeilijke zaak. De inkomsten waren door de teruggang van de bijenteelt zo teruggelopen, dat de werkzaamheden aan het I.B.O. zouden moeten worden ingekrompen of dat andere activiteiten zouden moeten worden afge-stoten. Een I.B.O. zonder personeel kon echter toch niets meer doen. Toch wilden wij die onderzoeken ten behoeve van de bijenteelt voortzetten.

Tenslotte werd overeengekomen dat Prof. de Wilde,

zoals was voorgesteld, die onderzoeken zou voortzetten. De Nationale Raad voor Landbouwkundig Onderzoek (het T.N.O.), besloot om te beginnen met 1961 voor drie jaren een subsidie te verlenen van f 10.250,- per jaar mits — en dat heeft u kunnen lezen uit het voorstel van het H.B. voor de Algemene Vergadering — de bijenteeltorganisaties samen een bijdrage zouden garanderen van f 1000,- 's jaars. Dit komt ongeveer overeen met 10 ct. per lid. De Zuidelijke bonden hebben zich intussen bereid verklaard hun bijdrage te leveren en ik hoop dat onze Algemene Vergadering hiertoe ook toestemming zal geven. Want het zou wel uitermate jammer zijn als de proefnemingen geen voortgang zouden kunnen vinden, mede ook omdat Prof. de Wilde op dit gebied wel tot bijzondere prestaties in staat is. Hier komt nog bij, dat hij de studenten bij dat werk tot op zekere hoogte ook nog kan inschakelen, waardoor een bepaald onderzoek intensiever kan worden ingezet en doorgezet dan tot heden wellicht mogelijk is geweest. Zo kan uit deze samenwerking voor de bijenteelt nog iets goeds groeien, ook al omdat de Bedrijfsraad blijft ingeschakeld en er enig overleg over de te nemen proeven is voorzien. Over drie jaar kunnen we in ieder geval verder zien. Zo kom ik dan aan het laatste deel van mijn betoog, nl. het Landbouwschap.

Afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap

Op 6 december 1951 hadden de heren Groenveld, Andriessen en ik het eerste contact met de Wetgevingscommissie van de Stichting van de Landbouw. Dit geschiedde op verzoek van die Stichting. Het ging deze eerste keer om een oriënterende bespreking. Er werden dan ook generlei afspraken gemaakt. Integendeel, wij hebben toen heel duidelijk gesteld dat de bijenhouders naar onze mening niet onder de agrarische afdelingen van die Stichting thuis hoorden en dat, wanneer de bijenteelt daar toch onder zou worden gebracht, hetgeen in beginsel reeds was besloten door de bijenteeltverenigingen in een ontwerp A.M.v.B. op te nemen, van de imkers geen bijdrage zou kunnen worden gevorderd, omdat anders de kans groot zou zijn dat bijenteelt dan volledig zou verdwijnen. Iedere heffing, zo werd gesteld, zou funest zijn. Van de zijde van de Stichting werd evenwel gesteld, dat de bijenteelt zo nauw verbonden was met de landbouw en de fruitteelt, dat die zeker onder de Stichting moest worden gebracht en nog wel als afzonderlijke afdeling. Natuurlijk zou er dan een bescheiden apparaat moeten komen, maar juist een bescheiden apparaat zou heel weinig kosten meebrengen en aan een ev. heffing behoefde dan ook niet direct te worden gedacht. De bijenteeltorganisaties zouden echter nog met de S.E.R. kunnen gaan praten, doch daarvan werd de zin niet ingezien.

Op 12 januari 1952 werd in de Bedrijfsraad verslag van die bespreking uitgebracht. U kan dat alsnog lezen in ons Groentje van februari 1952. De Bedrijfsraad achtte het nuttig, alvorens verdere stappen te doen, deze aangelegenheid eerst in de eigen organisaties te bespreken. Voor de Zuidelijke bonden was dit wel niet zo noodzakelijk, omdat die aangesloten waren bij de standorganisatie van de C.B.T.B., maar wij hadden geen binding met een landbouworganisatie, als de Hollandse My van Landbouw. Wij zouden ook voor de eigenaardige situatie komen te staan, dat de Zuidelijke bonden over ons zouden kunnen praten, zonder zelf een stem in het kapittel te hebben. Onze vereniging besloot deze zaak van alle kanten te bezien, en zij vroeg daarom Graaf Van Lynden Van Sandenburg ons op de Algemene vergadering van 17 mei 1952 van voorlichting te dienen. Deze bij uitstek deskundige heeft ons in een boeiend en leerzaam betoog het doel van een afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap uiteengezet en het voor en tegen daarvan duidelijk naar voren gebracht. Daarop is een uitvoerige gedachtenwisseling gevolgd. Het verslag hiervan is in ons Groentje van juni en juli 1952 gepubliceerd. Bij stemming werd door een zeer grote meerderheid het H.B. gemachtigd naar bevind van zaken te handelen. Nog in november 1952 hadden wij andermaal een lang gesprek met het Landbouw-

schap. Wij hebben toen die gelegenheid aangegrepen om een subsidie te bepleiten van f 150.000, om daarmee een lagere suikerprijs voor de imkers te kunnen verkrijgen. Die subsidie ging echter niet door omdat de eis van de verdeling over een 2-tal afdelingen van het Landbouwschap en een andere organisatie door het bestuur van die organisatie niet werd aanvaard, hetgeen zijn oorzaak vond in het feit dat toen de komkommertelers al een grote vinger in de pap hadden. Na heel veel praten heeft de Bedrijfsraad op 28 februari 1953 het besluit genomen om de door de Wetgevingscommissie van het Landbouwschap toegedachte plaats in dat schap te aanvaarden. Zoals gezegd waren de Zuidelijke bonden toen door de binding aan hun eigen landbouworganisatie in feite al vertegenwoordigd, maar zij voelden er — uiteraard — meer voor in een afzonderlijke afdeling Bijenteelt te worden opgenomen dan op te gaan in de algemene afdelingen. Voor ons bestond er overigens weinig behoefte om deze zaak te animeren. Wij hebben dan ook verder een afwachende houding aangenomen, totdat op 20 maart 1956 weer een bespreking is gehouden met de Commissie ter voorbereiding van de hoofdafdelingen en de afdelingen, in het bijzonder over de samenstelling van de afdeling Bijenteelt. Weer is er toen een betrekkelijke lange stilstand in de besprekingen geweest. Maar in het voorjaar van 1960, nadat wij het over de samenstelling en over de vertegenwoordiging het eens waren geworden, werden wij ervan verwittigd, dat de afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap zou worden opgericht. Dit is geschied op 24 juni 1960. De installatie werd verricht door de plv. voorzitter van het Landbouwschap de heer Van der Ploeg, die er op wees, **dat er in het schap zelf nog nooit aan een heffing van de imkers was gedacht**, en dat er niet de minste reden was om ons daarover ongerust te maken. De voornaamste zorg van het bestuur van het Landbouwschap is geweest, aldus de heer Van der Ploeg: Hoe kunnen wij de bijenteelt zo goed mogelijk op gang houden en verbeteren. Ook hiervan kunt u lezen in ons Groentje.

De afdeling Bijenteelt heeft haar werk intussen aangevangen en ik kan zeggen met grote voortvarendheid. Het voornaamste is echter in hoeverre de imkers hiermede zijn gebaat. Wij hopen, dat wij op den duur meer kans hebben om **goedkopere suiker** te betrekken. Hieraan wordt overigens al heel hard gewerkt en, eerlijk gezegd, ben ik nogal optimistisch gestemd. Wij hopen ook, dat wij een vinger in the pie krijgen bij **de honinghandel in de Euromarkt**, want het groter afzetgebied in de E.E.G.-landen moet toch groter mogelijkheden voor ons land scheppen. In ieder geval wordt het **invoerrecht** tussen die landen geleidelijk verkleind, terwijl het **buitentarief** zal worden verhoogd. Zo is er meer. Door het zeer goede apparaat van het Landbouwschap worden we tijdig op de hoogte gesteld van hetgeen voor ons van belang is. Wij kregen daarvan al een voorproefje. Ons bereikten al gegevens, die wij anders niet zo gemakkelijk zouden hebben gekregen. De talrijke deskundigen van het Landbouwschap zijn gemakkelijk bereikbaar. Persoonlijk zie ik tot nu toe alleen nog maar voordelen van de oprichting van de afdeling Bijenteelt. Maar de bestuursleden dienen er wel voor te waken, dat de zaak niet wordt overtrokken en dat zij zich houden aan en zich beperken tot de bijenteelt en wat daarmee direct annex is. Dan kunnen de kosten gering blijven en dan heeft aansluiting alleen maar voor- en geen nadelen. Ik geloof dat ik u, voor zover dat nodig was, enig inzicht heb gegeven in de gang van zaken. Nieuws heb ik niet verteld, aangezien u bij nauwkeurige lezing van ons Groentje in de loop van de tijd dit er zelf al uit heeft kunnen halen. Als ieder lid de publikatie in ons Groentje inderdaad goed zou lezen, zou er minder gesproken behoeven te worden en zou er ook minder misverstand bestaan. Aangezien wij allen als lid van de vereniging de belangen van die vereniging moeten behartigen, mag er niets achterbaks gebeuren, maar moet alles in de openbaarheid kunnen komen, waartoe ik bij deze opnieuw een bescheiden poging heb gedaan.

Wenken voor maart

1. Wie zich door de warme februaridagen nog niet heeft laten verleiden tot het houden van de voorjaarsinspectie, doet dat in de eerste helft van maart op een zonnige dag.
2. Als het broednest ingesloten zit door voorraden kunnen we wat voer naast het broednest openkrabben.
3. Wie zijn volken niet ruim voldoende voer meegegeven heeft zij op zijn hoede: begin februari waren er al volken met 3 ramen broed, waarvan iets reeds verzegeld. In maart sterven de meeste volken van honger!
4. In de tweede helft van maart kunt u desgewenst nog eens een paar raten met voer ontzegelen.
5. We geloven tegenwoordig niet zo erg meer in het nut van drijfvoeren in het voorjaar.
6. Bij goed weer kunnen de bijen het benodigde water zelf halen. Met het doel om de volken van water te voorzien kunnen we de bijen echter wel een dunne suikeroplossing geven.
7. In maart is het tijd om wilgen te stekken. Op vele plaatsen ontwikkelen de volken zich in het voorjaar niet snel genoeg doordat ze stuifmeelgebrek hebben. Als dat bij u het geval is, stel het stekken

- van wilgen dan niet uit! Een deel van de wilgen, die wij vorig jaar stekten, heeft nu al katjes.
8. Als we een moerloos volk aantreffen, wordt dat met het buurvolk verenigd. In maart kan dat zonder voorzorgen gebeuren. Wie helemaal geen risico wil lopen, past de krantenmethode toe.
9. Als u bij de inspectie toevallig de koningin ziet, kunt u haar desgewenst knippen en merken.
10. Leg nu een of twee extra warme viltten kleedjes op de volken. Warmte is in het voorjaar kostbaar.
11. Laat de beginnende imkers in het voorjaar niet aan hun lot over.
12. Bespreek tijdig plaats bij fruit of koolzaad. In dit Groentje staat waar u koolzaad kunt vinden.
13. In het vorige Groentje stond een kaart van de Flevo-polder met aanwijzingen voor de koolzaadreizigers. Ook de voorwaarden voor het reizen naar het fruit vindt u in het vorige nummer. Houdt u aan die voorwaarden.
14. Als u dat nog niet deed, bestel dan **nu** uw imkers-artikelen, raampjes, kunstraat enz. De prijscourant van het Bijenhuis stond in het vorige Groentje. Zet in maart de kunstraat in, die u in april nodig hebt.

Vragenrubriek

Uit de Afdelingen

Vragen voor deze rubriek zenden aan Bijenhuis te Wageningen. Alle vragen worden zo spoedig mogelijk per brief beantwoord en daarna in het Groentje gepubliceerd.

Vraag 1:

Mijn vrouw bakt eens per week een cake van: 250 gram zelfrijzend bakmeel, 250 gram roomboter, 4 eieren, 250 gram suiker, 2 pakjes vanillesuiker. Hiervan krijgt zij een prachtige cake, mooi gerezen en los. Nu heeft ze er een gebakken waarin inplaats van 250 gram suiker 250 gram honing gedaan is, maar nu was de cake niet mooi hoog opgerezen, dus wat plat en stijf en het deed wat droog aan. Hoe komt dat?

J. T. te Z.

Honingcake

In het door het Bijenhuis te Wageningen uitgegeven boekje „Honing, soorten, eigenschappen, recepten” (prijs 15 cent) is een recept opgenomen voor het bakken van honingcake.

De daarvoor benodigde ingrediënten zijn: 225 gram gezeefde cakebloem, 2 theelepeltjes dubbelkoolzure soda, 1/2 theelepel zout, 150 gram suiker, 200 gram honing, 120 gram boter of margarine, 2 eieren en 8 eetlepels melk. Hieraan kunt u het verschil met uw eigen recept toetsen.

Door het gebruik van uitsluitend honing in de plaats van suiker is vermoedelijk uw baksel niet naar wens geslaagd, terwijl ook het ontbreken van een weinig dubbelkoolzure soda wel van invloed zal zijn geweest.

S.

(De toegevoegde honing heeft de eigenschap veel in suiker te veranderen. Daardoor wordt de verhouding meel-suiker bij gebruik van honing veranderd. (Red.)

Vraag 2.

Ik heb voor mijn 4 volken een nieuwe standplaats met zeer goed drachtgebied. Er is één bezwaar: Ik moet ze langs een 2 m. hoge tuinmuur plaatsen met het vlieg-gat op het zuiden. Ze krijgen dus van het oosten en zuiden volle zon, van het westen halve zon want daar staan bomen. Nu mag ik er een dak boven bouwen. Kommen ze nu tegen een muur en onder een dak niet te warm te staan?

A. V. te H.

Stand te warm voor bijen?

Aangezien uw kasten aan de zuidzijde van de muur staan zouden de volken het in de zomer, bij hoge temperaturen en pal in de zon, wel erg warm kunnen krijgen indien er geen dak aangebracht zou worden.

Het aanbrengen van een dak lijkt mij dan ook zeer aanbevelenswaardig. Dit zal behoorlijk breed (ten minste 1 1/2 meter) moeten zijn en niet te laag (ongeveer ter hoogte van de bovenkant van de muur). De zon kan dan gedurende de heetste uren van de dag niet rechtstreeks op de kasten schijnen.

Het grootste bezwaar tegen het plaatsen van bijenkasten met de vliegopening naar het zuiden acht ik echter, dat de bijen in de winter ook bij koud weer door de zon naar buiten worden gelokt, wat vooral gedurende sneeuwperiodes tot groot verlies van bijen aanleiding kan geven. Aan dit bezwaar kan worden tegemoet gekomen door, zolang er sneeuw ligt, dikke stromatten vóór tegen de bijenstand (niet tegen de kasten) te plaatsen. Deze matten moeten wel goed dicht zijn, zó dat de kasten ook overdag in het donker staan. Anders is het middel erger dan de kwaal! Ook de zijanten moeten dan met hout of matten worden afgesloten.

S.

Vraag 3:

Op 2-7-'60 is door ons een volk geschept en in een Simplexkast gezet, en later versterkt met een volk waarin zich leggende werkbijen bevonden en alleen op een broedkamer ingewinterd is.

Wij zijn al vroeg aan het voeren gegaan en alles wat ze nog zelf gehaald hadden laten houden, zodat het een sterk volk was met de laatste controle, met veel voer. Nu ben ik niet alle dag thuis met voeren, dus had ik een raam met suiker ingehangen, maar hier waren ze praktisch niet aan geweest, maar ik had het maar er in laten hangen. Nu gaat de suiker smelten, en loopt de kast uit, waarschijnlijk door het condenswater, want het volk leeft nog, want als je goed luistert hoor je het nog. Wat is hieraan te doen, stil laten zitten of als het eens mooi weer is eruit halen.

J. A. de R. te G.

Raam met open voer

Zodra het weer wat zachter is zou ik dat suikerraam maar verwijderen. Houd daarbij de kast zo kort mogelijk geopend en plaats een paar blokjes achter onder de kast, opdat eventueel op de bodemplank nog aanwezig suikerwater er uit kan lopen. Zodra de buiten-temperatuur tot boven 55 graden F stijgt zal de bodemplank goed schoon en droog gemaakt moeten worden.

S.

RICHTPRIJZEN HONING

Afd. Buiksloot: alle soorten f 1,50 per bokaal.

AFDELING OOSTERBEEK

Eind vorig jaar organiseerde de Ver. van de Natuurbeschermingswacht te Oosterbeek een tentoonstelling. Het doel hiervan was de mensen te wijzen op het natuurschoon en eerbied aan te kweken voor alles wat leeft. Deze tentoonstelling werd gehouden in de hal van de nieuwe Openbare U.L.O.-school te Oosterbeek.

Bijzonder aardige stands waren er aangebracht, o.a. door de Heidemaatschappij, door mej. Warners, eigenaresse van het zeemuseum Miramer en door enkele particulieren. Het geheel gaf een keurige en fleurige aanblik. Het bestuur van de bijenvereniging ter plaatse had ook z'n beste beentje voor gezet. Met behulp van hel- en vliegdenetjes werd een stukje heideveld natuurgetroouw nagebootst.

Miniatuurkorven en verschillende soorten heel oud materiaal en korven, geleend van de afd. Bennekom en ook nog een wel 12 jaar oud wespennest van Dr. Minderhoud waren opgesteld. Ook nog een zesraamskastje (glazen) met levende bijen stond naast een dennetje. Mooie suggestieve platen van het Bijenhuis waren op de achtergrond geplaatst, terwijl potten met honing en was het geheel completeerden. De leerlingen van de hoogste klassen van alle scholen, alsmede die van beide U.L.O.'s bezichtigden o.l.v. een leerkracht de tentoonstelling. Ook voor volwassenen was er gelegenheid een kijkje te nemen. De opkomst mocht goed genoemd worden, al was de belangstelling niet zo groot als wij graag gezien hadden. Tot slot vertoonde de heer Van Aarst een week later nog de prachtige film „het Zonnevolk” voor een goed bezette zaal (ook van de Natuurwachters).

Alles bij elkaar hebben wij wel reclame gemaakt voor de bijenteelt.

Namens het bestuur:
A. HENDRIKS, secr.

AFD. RENKUM

Op 5 januari jl. overleed plotseling op 80-jarige leeftijd ons bestuurslid

J. FOLSCHÉ

Op onze laatste ledenvergadering in december jl. werd hem het erelidmaatschap onzer afdeling verleend wegens zijn grote verdiensten. Als een der oprichters in 1916, was hij sindsdien onafgebroken bestuurslid. Folsche was niet alleen een trouw lid, doch ook een prima imker, met grote liefde voor de bijen en de natuur. Wij zullen zijn nagedachtenis in ere houden.

Het bestuur afd. RENKUM

AFD. BUNNIK-HOUTEN

Onverwacht is op 21 januari jl. overleden ons lid

JAN GILSBERTSEN,

op 66-jarige leeftijd. Als jachttopziener was hij een mens die geheel opging in de natuur. Van onze Imkerdagen was hij altijd een trouw bezoeker. Hij ruste in Vrede.

HET BESTUUR

Op 11 jan. jl. werd te Bunnik de door de afdeling georganiseerde cursus sorteren en verpakken van fruit afgesloten. Het bestuur was aanwezig, alsmede vertegenwoordigers van de agrarische organisaties, Fruitveiling Bunnik, en de heer J. van Donk, namens de Inspectie voor het Landbouwonderwijs. Het examen werd afgenomen door de leraar C.

Pater Jzn. Met 20 cursisten is de cursus begonnen. Aan 14 cursisten, waaronder 3 dames, kon een getuigschrift uitgereikt worden. De cursus bijtenteelt voor beginners te Houten is inmiddels aangevangen. C.P.

AFD. VARSSEVELD

Op 21 januari hield de afdeling Varsseveld en Omstreken de jaarvergadering. Het ledental loopt, blijkens het jaarverslag, nog steeds terug. Het aantal volken blijft vrijwel constant, ± 500.

Bij de bespreking van de opname in het Landbouwschap werd de hoop uitgesproken, dat nu eindelijk regelingen getroffen zouden worden tot afname van de honing, de honinghandel en het herstel van de goede naam van onze honing in het bijzonder in Duitsland.

Met betrekking tot het reizen naar het koolzaad, wenste men betere voorlichting in het maandblad over de tijd dat een koolzaadbloem bloeit en de kracht en de werkingduur van de bespuitingsmiddelen. Veel voelde men voor invoering van het Krainerras. Ook om het bijenhouden aantrekkelijker te maken. Terzake zal men contact zoeken met bijenhouders die de Krainer-bij reeds hebben.

AFD. APELDOORN

Op 9 februari jl. hield onze afdeling de maandelijkse vergadering, waarvoor veel belangstelling bestond in verband met de reeds eerder aangekondigde lezing van de heer Groenewald over „Levensgewoonte der bijen”. Na de gebruikelijke agendapunten behandeld te hebben, kreeg de heer Groenewald hiertoe het woord. Eeuwen geleden, zo begon spreker, had men reeds grote belangstelling voor de bijen, hoewel met uitgebreide onderzoeken naar de communicatie een zestigtal jaren geleden pas werd begonnen. In dit verband noemde spreker Dr. Butler, die een belangrijk deel van zijn werk aan dit onderwerp heeft gewijd. De Duitser Rösch onderzoekt de arbeidsverdeling der bijen. Een later onderzoek door Dr. Lindauer enkele jaren geleden toonde echter aan, dat de door Rösch verstrekte gegevens niet geheel klopten. Verder zei spreker, dat de behoefte van de collectiviteit schijnt te prevaleren boven de

dispositie van het individu. Deze lezing werd door de aanwezigen met grote belangstelling gevolgd. Na afloop dankte de voorzitter de heer Groenewald voor deze leerzame en interessante causerie, onderstreept met een hartelijk applaus.

Voorts deelde de voorzitter nog mede, dat het bestuur de overheid (i.c. Land. Eigen-dommen) verzocht had, bij de aanleg van plantsoenen, etc., rekening te willen houden met de belangen der imkers, door het planten van geschikte drachtplanten. Hx.

AFD. ZEIST

JAARVERGADERING 23 JANUARI

Op deze vergadering werden in de eerste plaats de heren Witte en De Man herdacht, die in de loop van het jaar overleden zijn. Daarna werd het erelidmaatschap verleend aan ons aftredend bestuurslid de heer Briedé. Uit het jaarverslag van de penningmeester, de heer C. Hoozeveld, bleek, dat de kas een batig saldo had, hetgeen voor geen gering deel te danken is aan de deskundige behandeling van de volken van de afdelingsstand „Schoonoord”, door de heer D. de Vries. Dank zij zijn toewijding gaf de honing-opbrengst van deze volken een mooi overschot voor onze kas. De penningmeester, de heer C. L. Hoozeveld, komt extra lof toe voor het beheer der reiskosten en de sluitende reiskening.

Door een doeltreffende propaganda is het ledental van 43 tot 59 gestegen. In verband hiermee kon ook een beginnerscursus starten met 17 cursisten.

Na de pauze werd de film „De honingbij” en kleurendia's van de heer P. Romeyn vertoond.

De afdeling Zeist mag terugzien op een jaar, dat in veel opzichten uiterst bevredigend was. M. M. v. D.-O.

BIJENMARKTEN

Zenderen: 22 april, Café Schulte, aanvang 10 uur.

Weert: 19 april, 9-12 uur, Nieuwe Markt.

Purmerend: 18 april, 10-12 uur, terrein van de Afslagver. B.F. en O., Burg. Koolmansweg 1.

U weet toch...

dat wij U alles op het gebied der Bijenteelt kunnen leveren tegen de laagste prijzen terwijl de kwaliteit der artikelen van het allerbeste is. Hieronder laten wij een zeer kleine groep artikelen volgen uit onze zeer rijk geïllustreerde prijscurant.

Simplex-kast met dubbele broedkamer compleet	f 40,-
Simplex-kast met broed- en honingkamer, compleet	- 39,-
Broedramen, simplex per 10 stuks	- 2,20
Honingramen, simplex per 10 stuks	- 2,15
Bijenkap, zeer ruim model	- 4,25
Dathepijp met houtmantel	- 7,25
Beroker „Vulkaan” automatisch	- 20,50
Bijenveger, groot model	- 1,25
Raampje grijper, het beste wat er op dit gebied is te krijgen	- 2,50
Kunstraat, br.k.m. per kg	- 6,75
Kunstraat, h.k.m. per kg	- 6,75
Kunstraat, h.k.m. extra dun per kg ..	- 7,25

Wij zouden zo kunnen doorgaan, zoals honingslingers, bussen, potten, enz. enz. Vraagt even onze meer uitgebreide prijscurant aan. Wij zenden U die gratis toe. Onze prijzen vallen U beslist mee.

BIJENSTAND H. T. VAN DAM & ZN

JUBBEGA (Fr.)

TELEFOON 05165-382

In 1961 geboren koninginnen worden
ROOD gemerkt.

SPEURBIJTJES

ABONNEER U op het orgaan „Bijennieuws” der afdeling Bunnik-Houten, à f 1,25 per jaar, postgiro 193060. En u blijft op de hoogte van al het imkernieuws uit Het Sticht. Proefnummers bij de administratie: Achterdijk 26, Bunnik.

TE KOOP: 2 goed bevolkte Buckfast kasten vgs. broeder Adams met h.k., rooster, stromat en 1 zesraams buckfastmaat ook bevolkt. Samen f 75,-. F. Swart, v. Boetselaerlaan 1, Hoogland.

NOG TE KOOP AANGEBODEN: circa 500 kg zuivere Nederlandse voorjaars- en zomerhoning. Te bevragen bij Gebrs. Wagter, Tj. Hiddesstraat 5-7, Wolvega.

TE KOOP AANGEBODEN: Wedmore-Schotman Handboek der moderne Bijenteelt - 3e druk, nieuw geb., f 12,50. H. Praamsma, Cholsyweg 19, Zeist.

TE KOOP AANGEBODEN: Enige Krainer bijenvolken in gebruikte kasten, ramen Simplexmaat (nateit Schiermonnikoog), f 35,- inclusief kast. H. Koster, Dolderstraat 84, Wageningen.

TE KOOP AANGEBODEN: De volgende complete jaargangen van „De Practische Imker”, 1913, 1920, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927 à f 1,- p. jrg. Bell's Bijenpark, Burg. Weertsstr. 134, Arnhem.

TE KOOP: 12 prima bijenvolken en 12 Simplexkasten, alles dubbelwandig, bij J. H. Velema, Hardingstr. 5, Onstwedde.

TE KOOP wegens aanleg Twente-Route: 10 kasten met bijen en verdere imkersbenodigdheden als lege korven, honingramen, slinger enz. J. L. Maassen, Aaltenscheweg 13, Groenlo.

TE KOOP: Zuivere Nederlandse honing, per 100 kg f 160,- franco. J. W. Jansen, Doetinchemseweg 28, Varsseveld. Tel. 08352-664.

Wegens beëindiging TE KOOP: 25 lege bijenkasten, ged. compleet, à f 5,- per stuk, enkele korven gratis. Alles in vrij goede staat. Te bezien in de boomgaard, Werkendam, Sleetwijksestraat 22. C. v. d. Stelt. Tel. 01835-392.

TE KOOP: Koolzaad- en moerasandijviehoning en nog geel-achtige heldehoning, prima kwaliteit, bij Bijenstand „De Klaverbloem”, Zelhem (post Halle).

TE KOOP: z.g.a.n. en gebruikte bijenkorven en boogkorven bij H. Hulst, Oudleusen H 15, Dalfsen (O.).

(Voor Speurbijtjes zie ook pag. 38)